

Porubské noviny

Číslo: 46

MAREC 2006

Ročník: XII.

V tomto čísle nájdete:

*****

- Odkaz J. Tranovského
- Obecné spravodajstvo
- Unikátna operácia rodáka
- Posolstvo Veľkej noci
- Elektrifikácia obce
- Pamiatke kpt. Ing. Michala Agneta
- Naši jubilanti
- Spomienka E. Vadovickej
- Vtáčia chrípka
- Školské zrkadielko
- Kultúra, poézia a šport
- Turistický kalendár

Foto: D. Migala, r. 2006

*Oddávna si už Pudia kládli otázky
o zmysle poézie a umenia vôbec.
V rôznych dobách si na tieto
otázky dávali rôzne odpovede.
Jedno však ostávalo to isté: fakt, že
vedľa pravdy poézie existuje
krása, od pravdy viac alebo menej
závislá. A práve vzťah ku kráse
a jej ponímanie určovali ráz tej či
onej poézie. Jedným náležala krása
ako nedotknuteľné božstvo mimo
hraníc pravdy, mravnosti, dobra
i zla. Iní ju zas úplne stotožnili
s pravdou, takže sa stratila
v oznamovaní životných faktov
alebo oznamovaní toho, čo tí alebo
oní považovali za životné fakty.*

Milan Rúfus, napísané r. 1956

Ilustrácia: J. Šmeringai

Z rokovania OcZ

Január – mimoriadne zasadnutie:

Na mimoriadnom zasadnutí obecného zastupiteľstva, ktoré sa konalo 5. 1. 2006, oboznámil starosta obce poslancov s obsahom Upozornenia prokurátora na porušenie zákona č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia a podal informáciu o opatreniach vedúcich k náprave zistených nedostatkov. Poslanci doporučili starostovi obce pri vydávaní rozhodnutí, resp. stanovisk spolupracovať s osobou odborne spôsobilou.

V ďalšom jednaní schválili odpredaj pozemku o výmere 43m² za cenu 1.-Sk/m² pod objekt čerpacej stanice za podmienky, že SVS a.s. v rámci projektu ISPA zabezpečí vybudovanie minimálne 1500 bm kanalizačného zberača na území našej obce.

Január – pravidelné zasadnutie:

Ekonomka obce – Mária Šuleková – predniesla správu o hospodárení obce v roku 2005. Poslanci nemali k výsledku hospodárenia závažné pripomienky a schválili aj záverečný účet obce vo výške 666 tis. Sk.

Poslanci odsúhlasili plán zasadnutí OcZ na prvý polrok 2006. Rokovacím dňom zostáva posledný pondelok kalendárneho mesiaca o 19. hod. (resp. o 18. hod v zimnom období). Zasadnutia sú verejné a srdečne Vás na ne pozývame.

Obecné zastupiteľstvo odsúhlasilo vstup obce do Spoločného školského úradu základných škôl okresu Lipt. Mikuláš.

Na návrh starostu obce schválili poslanci určenie rodného domu Milana Rúfusa ako Pamätné miesto obce.

OcZ schválilo zmenu výpožičného poriadku Obcej knižnice a to takto:

zápisné do knižnice - dospeli 20,- Sk, deti do 15 rokov 10,- Sk, dôchodcovia 10,- Sk. pokuty z omeškania vrátenia kníh: I. upomienka 10,- Sk, II. upomienka 20,- Sk, III. upomienka 50,- Sk.

Február – pravidelné zasadnutie:

Hlavným bodom februárového zasadnutia bolo hodnotenie činnosti orgánov obce za rok 2005. Hodnotiacu správu predniesla hlavná kontrolorka obce Ing. Anna Kováčová. Rozhodnutím obecného zastupiteľstva prinášame správu na inom mieste v plnom znení.

Ing. Eugen Vadovický

Priekopník integrácie Európy

Príkladov by možno bolo viac. Tentoraz je reč o Jurajovi Tranovskom, evanjelickom kňazovi, ktorého za „svoju“ osobnosť považujú Poliáci, Moravia i Slováci.

Osud Juraja Tranovského nebol ľahký. Nech je teda súčasníkom aj príkladom toho, že akýkoľvek osud sa dá uniesť, ak máme k životu takýto postoj: treba to uniesť.

Juraj Tranovský sa narodil 27. marca 1592.

Toto jubileum býva obvykle v tieni 28. marca, v tieni „učiteľa národov“ Jána Ámosa Komenského.

O Tranovskom však tiež možno hovoriť rovnako: ako o učiteľovi národov. Posúďme sami:

Juraj Tranovský, získal vzdelanie v Tešíne, Hlubíne, Klobzregu, na univerzite vo Wittenbergu. Na začiatku pracoval ako učiteľ a vychovávateľ v Prahe, Třeboni, Holešove a vo Valašskom Meziříčí. Ordinovaný v roku 1616 v Olešnici, venoval sa dušpastierskej práci. Vo funkcii prepošta vo Valašskom Meziříčí vytrval do roku 1625. Bol taktiež kazateľom v Bielsku, ale už v roku 1629 sa musel ukryť na Oravskom zámku. Znova bol zvolený za prepošta. Posledné roky strávil v Liptovskom Mikuláši, kde zomrel 29. 5. 1637.

Mohlo by sa zdať, že ľudí s podobným životopisom by sme mohli stretnúť mnoho. Čím si teda zaslúžil Juraj Tranovský pamäť potomkov po oboch brehoch Olzy? V doplnku Veľkej všeobecnej encyklopédie PWN z roku 1970 nájdeme pod heslom Tranovský tento opis: „Slovenský reformačný dejateľ a spisovateľ“, nazývaný slovenským Lutherom. Na čom sa teda zakladá „kult“ Tranovského?

Je známy z cirkevných piesní nachádzajúcich sa v Kancionále kňaza J. Hečka (30) a v spevníku evanjelicko-augsburskej cirkvi (46), všetky sa ocitli v jeho najväčšom životnom diele „Cithara Sanctorum“. Ukazuje sa, že od roku 1632, t.j. od

vydania spevníka, sa piesne Tranovského ďalej spievajú. Kňaz František Michejda písal: „Poľská biblia, Dabrowka (postila) a Tranovského kancionál – to je trojica, ktorá nás za starostlivosti všemohúceho trojjedinného Boha udržala pri živote. Tešínsky spevokol spieval podľa „Cithary“ do roku 1865, wísliansky spevokol až do roku 1922.

Predtým, než sa postavili kostoly v Tešíne a vo Wisle, zneli Tranovského piesne v rokoch útlaku a náboženskej nerovnosti v sliezko-beskydských lesoch pod Rownicou, Bukowou, Čantorjou, Godulou. Vždy napájali nádejou, posilňovali vieru, budovali lásku. Sila týchto piesní pramenila z hlbokéj viery a životných reálií ich autora.

Na 400. výročie narodenín Tranovského pripravila pobočka Poľského evanjelického spolku v Tešíne o. i. repliku knižky kňaza Dr. Andreja Wantulu - „Kňaz Tranovský - život a tvorba“. Knižka približuje postavu jedného z najvýraznejších synov Tešínskej zeme pôvodom z Tránovic.

Tranovský pochádzal zo sedliackej rodiny. Osobitnou autoritou bol preň 103-ročný pradedko Adam. Učarila mu jeho duševná krása a hudobné nadanie (senior – mentor rodu). Tak sa i Tránovce – nenápadná sliezka dedinka – stali duchovnou kolískou najväčšieho slovanského náboženského pesničkára. Evanjelická cirkev získala vynikajúceho slovanského pesničkára.

Z knižky o Tranovskom sa dozvedáme, že sa narodil v dome stojacom na Starom námestí – neďaleko Studne troch bratov. (Legenda: Lešek, Bolko a Teško sa vydali na západ. Pustili sa do lesov a stretli sa zázračnou náhodou po niekoľkých týždňoch pri prameni; od radosti sa rozhodli pri ňom založiť osadu Tešín - na mieste prameňa Studne troch bratov).

(pokračovanie na 2. strane)

Prečo som spomenula túto legendu? Istým spôsobom sú život a tvorba Tranovského spojené s tromi bratskými národmi: poľským, českým a slovenským. Práve z jeho životného diela a tvorby čerpali uvedené národy. Hoci boli neraz poskriepené, združovala ich osobnosť Tranovského, preto je Studňa troch bratov veľavravný symbol jeho života a významu.

Prvé vzdelanie dostával Juraj v Tešíne. Školy boli iné - neposkytovali také rozsiahle poznatky, náuka v danej oblasti bola základná. Základom vyučovania bolo Písmo sväté - na ňom sa učilo čítanie a písanie. Tu Tranovský po prvýkrát natrafil (mimo domu) na Slovo Božie a náboženskú pieseň. Do Jurajovho života priniesla nové hodnoty; učila pokore a cnosti. Popri čítaní, písaní a počítaní sa učil spievať pobožné piesne, ďalej katechetické pravdy a vybrané odseky Písma svätého (biblické výroky). Dohľad nad žiakmi vykonávali kňazi (verejné skúšky za účasti rodičov a predstaviteľov mesta Tešín).

Žiaci sa povinne zúčastňovali bohoslužieb (piesne, texty sa vyučovali v škole na náboženstve). Školský spevokol v istej miere zastupoval orgány (za čo spevokol podporoval chudobnejších žiakov). A tak Tranovský začínal a končil deň piesňou. Spievalo sa pomaly, majestátne, spamäti (nie všetci mali kancionál - bol drahý). Chudobnejší si prepisovali piesne do samostatných zošitov. Takmer vždy sa piesne spievali po česky a latincky. Prečo po česky? V 15. a 16. storočí bola diplomatickým a úradným jazykom v celom Sliezsku, na Morave, v Čechách, v Uhorsku a čiastočne aj v Poľsku čeština (v 16. storočí bola poľština bližšia - zrozumiteľnejšia ako dnešná čeština).

Tak čeština prenikla do evanjelickej cirkvi v Sliezsku v 16. storočí. Reformácia hlásala, že bohoslužby sa majú konať v jazyku zrozumiteľnom pre ľud. Vtedy v Sliezsku neboli evanjelické zbory, piesne (kancionál) - boli v českom jazyku, podobne ako Písmo sväté. Úradne sa teda do cirkvi zaviedol český jazyk. Ustálil sa ako liturgický a spievaný jazyk. V Sliezsku pracovali slovenskí kňazi (16. a 17. storočie - do času, kým sa nezačalo prenasledovanie a evanjelická cirkev neprestala existovať.) Jazyk spolu s vierou pretrvali v domácnostiach. V 17. a 18. storočí sa spievalo tiež z poľských kancionálov. V roku 1781, po Tolerančnom patente, sa začala evanjelická cirkev v Sliezsku znova organizovať - znova sa spievali piesne z kancionálu Juraja Tranovského (v českom jazyku pre slovanských bratov).

Tranovský sa teda stretol s piesňou, náboženstvom v českom jazyku v rodnom dome, v škole a tešínskom kostole. Práve piesňou slúžil poľským, slovenským a českým bratom v Ježišovi Kristovi.

Neďaleko miesta, kde stála jeho kolíska, sa kedysi občerstvovali z jedného prameňa traja bratia. Novou studňou troch bratov sa mal stať kancionál, z ktorého bohato čerpali poľski, slovenskí a českí evanjelici. Evanjelické gymnázium Juraja Tranovského v spolupráci s Múzeom Janka Kráľa a Okresným osvetovým strediskom v uplynulom roku nultým ročníkom Tranovského dňa oživilo spomienky na túto osobnosť dejín troch národov.

Tohoročný 1. ročník Tranovského dňa ako medzinárodná súťaž študentov evanjelických škôl v tvorbe duchovnej poézie a piesne naplno potvrdil živost odkazu Tranovského - učiteľa národov.

PaedDr. Soňa Baraniová,
riaditeľka spojených
evanjelických škôl.

OBECNÉ SPRAVODAJSTVO

Hodnotenie práce obecného zastupiteľstva a jeho komisií za rok 2005

Skončil sa tretí rok volebného obdobia a nastal čas prehodnotenia práce obecného zastupiteľstva a jednotlivých komisií za rok 2005. Obecné zastupiteľstvo sa v roku 2005 zišlo 12 krát, z toho 1 raz na mimoriadnom zasadnutí - 1. augusta 2005 za účelom prerokovania a schválenia Zmluvy o dielo na dokončenie 1. etapy kanalizačného zberača. Starosta Pavel Baráni zvolával a viedol zasadnutia podľa plánu schváleného na každý polrok. Program jednotlivých zasadnutí bol starostlivo pripravený, jednania boli vecné, operatívne.

Všetky zasadnutia boli uznášaniaschopné. Na zasadnutiach bolo prijatých 34 uznesení, ktoré boli aj splnené. Doteraz trvá uznesenie č. 18/2003 - Projekt rozvoja Opaliska. Väčšina uznesení bola prijatá hlasmi všetkých prítomných poslancov. Pri jednom uznesení bol 1 poslanec proti a jeden sa zdržal hlasovania. Dokumentácia zo zasadnutí obecného zastupiteľstva je vedená prehľadne. K zápisniciam sú priložené aj prejednávane správy. Celková účasť poslancov na zasadnutiach dosiahla 85,18 %.

100 % účasť mal Dr. Dušan Migaľa, Zdena Mikulášová a Ing. Eugen Vadovický, 91,66 % Ing. Ján Beťko 83,33 % Pavel Šarašin, 75,00 % Ing. Pavel Beťko a Miroslav Ifanovský, 66,67 % Ivan Jačala, 50,00 % Milan Staroň. Poslanci svoju neprítomnosť vopred ospravedlnili.

Hodnotenie komisií na základe zápisov zo zasadnutí a založenej dokumentácie:

Komisia pre výstavbu a územné plánovanie:

V dokumentácii má za rok 2005 založené 3 zápisnice. Prejednávala aktuálne žiadosti a podania občanov a podnikateľských subjektov v súlade so stavebným zákonom a plánom investičných akcií na rok 2005. Pracuje v rovnakom zložení od roku 2003: predseda Ing. Ján Beťko, členovia Ing. Pavel Beťko, Ján Mlynček a Soňa Orvošová.

Komisia pre ochranu verejného poriadku a životného prostredia:

V spise za rok 2005 nemá žiadne zápisnice. Správa o činnosti tejto komisie bola prejednávaná na obecnom zastupiteľstve v júni. Zúčastnili sa aj zástupcovia Obvodného oddelenia PZ SR páni Boris Ilavský a Miroslav Žiaran za účelom prejednávania spolupráce pri riešení problémov

- Rušenia nočného kľudu
- Dodržiavania obmedzenia rýchlosti v obci a na nadjazde
- Ohrozenia bezpečnosti premávky zamestnancami SWEDWOODU

Ďalej komisia riešila kompostovanie zeleného odpadu, drobné krádeže, žiadosti o výrub ovocných a okrasných stromov, doplnenie kontajnerov na separovaný zber. Predseda komisie Milan Staroň.

Kultúrna komisia

aj v roku 2005 pracovala v zložení: predseda Dr. Dušan Migaľa, členovia RNDr. Tatiana Čermáková, Dana Kuľhavá, Th. Mgr. Vladimír Pavlík, Ludmila Štrkolcová a Milota Vadovická. Pracovala podľa vopred vypracovaného plánu. Zišla sa 4 krát. Nosnými témami boli: obsahové zameranie Porubských novín, príprava a zabezpečenie Večera poézie Milana Rúfusa, zabezpečenie výstavy Z truhlice starých materií a Školy tanca, Deň matiek, stretnutie s prestárlymi občanmi, Vianočný koncert. Schválila návrh na zápis do obcej kroniky. Obecné zastupiteľstvo hodnotilo prácu tejto komisie v septembri.

Komisia finančná, správy obecného majetku, obchodu, služieb a cestovného ruchu

Riadila sa vypracovaným plánom činnosti. Zišla sa 5 krát. Zamerala sa na kontrolu ubytovacích zariadení na súkromí, hodnotila situáciu v zásobovaní, prejednávala výsledky hospodárenia za jednotlivé obdobia a navrhovala úpravy rozpočtu a návrh inventarizačných komisií. Pripravila návrh rozpočtu na rok 2006. Správa o činnosti komisie bola prejednávaná na novembrovom zasadnutí OcZ.

Predseda: Ing. Eugen Vadovický, členovia: Zdena Mikulášová, Soňa Šarašinová, Mária Šúleková.

Školská komisia

Predseda komisie: Pavel Šarašin.

Správu o svojej činnosti podávala v októbri. Mala spoločné zasadnutia s rodičovským združením ZŠ a MŠ, na ktorých hodnotili zlepšenie spolupráce škôl s obcou a ďalšími organizáciami v obci, zvýšenie počtu detí v základnej i materskej škole, predložili na riešenie problémy ZŠ - prestrešenie zadného vchodu a problémy s využívaním záhrady a MŠ - zatekanie strechy. Hodnotenie bolo spracované podľa správy podávanej na OcZ, nakoľko iná dokumentácia o práci komisie nebola k dispozícii.

Pri kontrolnej činnosti som sa zamerala na vedenie účtovníctva Obecného úradu na účtoch vo VÚB, Dexia - banke, školského účtu, kontrolu evidencie záväzkov i pohľadávok, vedenie evidencie a účtovných dokladov v materskej i základnej škole a kontrolu pokladničnej hotovosti. Nedostatky zistené v zápisoch účtovných dokladov boli prejednávané s kompetentnými osobami a priebežne odstránené. Skutočný stav pokladničnej hotovosti bol pri jednotlivých kontrolách zhodný so stavom evidovaným v peňažnom denníku.

Ing. Anna Kováčová
hlavná kontrolórka obce

Stavebná komisia informuje

Z rokovania stavebnej komisie (21.3.2006) uvádzame nasledovné informácie.

V roku 2005 sa realizovali tieto akcie:

- výstavba kanalizácie s nákladom 1 220 048,- Sk
- uskutočnila sa modernizácia, údržba a maľovanie materskej školy (166 267,- Sk) a základnej školy (90 458,- Sk)
- obec sa podieľala čiastkou 240 000,- Sk na projektovej dokumentácii prepojenia dožívajúcej ČOV na kanalizačný zberač Lipt. Hrádok - Lipt. Mikuláš. Druhú polovicu tohto projektu financovala SVS a.s. Na základe tohto projektu obec získa cca 15 mil Sk z európskych fondov. Polovica tejto čiastky bude použitá na prepojenie kanalizácie, zvyšné prostriedky pokryjú ďalšiu etapu výstavby kanalizácie, čo predstavuje cca 1,5 km

V roku 2006 odporučila uskutočniť tieto investičné akcie:

- chodníky II. etapa 2 000 000,- Sk
- opravy miestnych komunikácií a značenie 250 000,- Sk
- opravy a údržba objektov (MŠ, ZŠ) 200 000,- Sk
- kúpa a oprava domu M. Rúfusa 400 000,- Sk, dokončenie podlahy v telocvični 120 000,- Sk

-dm-

Združenie majiteľov lesov – pozemkové spoločenstvo

Závažná Poruba Dňa 3. 3. 2006 sa konalo Valné zhromaždenie ZML-PS Závažná Poruba. Skončilo sa štvorročné volebné obdobie členov výboru a dozornej rady. V správe o činnosti, ktorú predniesol predseda bolo poukazané na najdôležitejšie udalosti, ku ktorým počas štyroch rokov v združení došlo. Bola to hlavne zmena charakteru združenia fyzických osôb na združenie s právnu subjektivitou. Táto zmena bola nevyhnutná. Zjednodušil sa tým bankový styk, uzatváranie nájomných zmlúv a bez tejto zmeny by bolo veľmi ťažké, ak nie nemožné, vybaviť náhradu za obmedzené hospodárenie.

Medzi najdôležitejšie udalosti v nájomných vzťahoch bola zmena nájmu s Jasnou a. s. na zjazdovku FIS a turistickú zjazdovku. Nájomné bolo zvýšené zo 63.000,- Sk na 400.000,- Sk. Ďalej to bolo uzatvorenie nájomnej zmluvy na pozemok Za brúsom, kde nájomca postaví penzión s reštauračnými aj ubytovacími službami asi pre 40 osôb. Dôležitou časťou správy bolo zhodnotenie prác v lese, na ktorých sa podieľalo priemerne 18 členov, s ktorými boli uzavreté pracovné zmluvy. V minulom roku bolo vysadených na našich pozemkoch 29300 ks sadeníc. Ďalej to boli práce pri vyžínaní buriny, uhadzovanie haluziny, ochrana sadeníc proti ohryzu lesnou zverou a rôzne iné práce. Treba poďakovať všetkým občanom, ktorí sa na týchto prácach podieľali. Veríme, že tomu bude tak aj tohto roku. Na základe hospodárskych výsledkov bude našim členom v mesiaci apríli vyplatené 100,- Sk na 1 podiel. V minulom roku nám bola vyplatená aj náhrada za obmedzené hospodárenie, ktorá predstavuje po odpočítaní poplatku za znalecký posudok 980000,- Sk. Aj tieto finančné prostriedky budú vyplatené členom podľa vlastníckych podielov.

• Zlava: Ladislav Staroň, predseda ZML-PS, Ľudovít Miša, podpredseda ZML-PS

Dôležitým bodom VZ bola voľba nového výboru a členov dozornej rady. Na VZ bola účasť 74,96 %. Do výboru ZML-PS z navrhovaných 12 kandidátov boli zvolení: Viera Brantálová, Ladislav Broska, Ema Kováčová, Ján Kamien, Magda Mikulášová, Ľudovít Miša, Igor Piatka, Ladislav Staroň, Pavel Valent a do Dozornej rady ZML-PS: Ing. Bohuš Agnet, Jaroslav Jurečka, Jaroslav Iľanovský, Viera Kurdičová, Anna Hybianaová. Hneď po zasadnutí VZ novozvolení členovia výboru zvolili za predsedu Ladislava Staroňa. Za podpredsedov ZML boli zvolení Ladislav Broska a Ľudovít Miša a za tajomníčku Ema Kováčová. Predsedom DR ZML bol zvolený Ing. Bohuš Agnet.

Aj v r. 2006 tak ako po minulé roky nás čaká vykonať v lese množstvo práce. Pri tejto príležitosti chcel by som požiadať členov ZML, ale aj ostatných občanov, ktorí majú chuť a dostatok síl, aby nám prišli pri prácach v lese pomôcť.

Tak ako v minulom roku, aj tohto roku si naši členovia, ale aj nečlenovia podali žiadosti o nachystanie palivového dreva svojpomocou. Všetky žia-

dosti sú prejednávane na výborových schôdzach. Je urobený poradovník a jednotliví žiadatelia, keď nastanú podmienky, budú o možnosti nachystať si palivo informovaní. Nebude ľahké všetkých uspokojiť, pretože záujem o palivové drevo sa každým rokom zvyšuje. Túto skutočnosť treba mať na pamäti.

Na záver by som chcel novozvoleným funkcionárom do nového volebného obdobia popriať veľa zdravia a chuti do práce v prospech nášho ZML-PS.

Ladislav Staroň, predseda ZML-PS

Jednota COOP

Členovia COOP JEDNOTA, spotrebné družstvo v Závažnej Porube 10. februára 2006 hodnotili činnosť výboru a členskej základne, hospodárenie so združenými prostriedkami členov, zaoberali sa plánom činnosti a schválili rozpočet na rok 2006. Správu o ekonomike družstva za rok 2005 a predbežné závery organizácie v roku 2006 podala JUDr. Anna Davideková. Hodnotila výsledky JEDNOTY v regiónoch Liptov, Spiš a Gemer.

Pokles tržieb v predajni MIX ovplyvnili veľké obchodné reťazce, ktoré sú v blízkom okolí Liptovského Mikuláša.

Hospodárenie so združenými prostriedkami členov JEDNOTY, spotrebného družstva je zamerané na plán činnosti a rozpočet. Pre členov sme prispeli na kultúrno-poznávaciú činnosť, zájazd Dunajec-Pieniny. Prispeli sme na spoločnú akciu „Úcta k starším“ v mesiaci október spolu s klubom dôchodcov. Pre deti ZŠ a MŠ sme prispeli na Detský karneval a Cestu rozprávkovým lesom. Na kultúrne akcie prispeli sme aj v roku 2006 pre našich členov.

Výbor členskej základne sa touto cestou obracia na členov na prevod členstva po zomretom členovi. Môžu to urobiť len pozostalí tým, že členstvo v JEDNOTE nahlásia pri súpise majetku na notárstve, ktorý sa stáva predmetom dedičstva. Po dedičskom konaní dedič predloží právoplatné rozhodnutie priamo JEDNOTE Liptovský Mikuláš, kde zodpovedný pracovník sprostredkuje vystavenie podielového listu a nákupnej karty novému členovi. Prevod členstva možno urobiť aj darovaním.

Poďakovanie patrí aj našim pracovníčkam predajne MIX za prácu a trpezlivosť vyhovieť zákazníkom čo nie je ľahké a vždy možné.

Pekným kultúrnym programom pozdravili výročnú schôdzu JEDNOTY žiaci ZŠ v Záv. Porube – ďakujeme.

Miestny dozorný výbor

Polnohospodárske družstvo

Závažná Poruba Dňa 10. marca 2006 sa v priestoroch kultúrneho domu v Závažnej Porube uskutočnila aj výročná členská schôdza Poľnohospodárskeho družstva so sídlom v Liptovskom Mikuláši. Správu o hospodárení družstva za rok 2005 predniesol predseda PD Ing. Anton Sivák. Družstvo hospodáril na 1530 ha poľnohospodárskej pôdy. Priemerné výnosy plodín boli nasledovné: obilniny spolu 39 q/ha, zemiaky 226,7 q/ha, silážna kukurica 250,3 q/ha. Produkcia mlieka dosiahla 2190 tis. litrov s priemernou dojivosťou 4770 l na jednu dojnicu. Priemerná mesačná mzda bola 14284,- Sk. V roku 2006 sa poľnohospodári zamerajú na rastlinnú výrobu a produkciu kravského mlieka.

Návšteva z Dánska

Závažná Poruba V 21. týždni roku 2006 privítame v Závažnej Porube štyridsaťčlennú delegáciu z Dánska. Čitateľom Porubských novín prinášame pozdrav z mesta Videbæk: *Závažnej Porube želáme dobrého zdravia a posielame pozdravy všetkým priateľom. Tešíme sa na stretnutie a prajeme pekné leto.* Lissy a Jens Jensen.

Jednota dôchodcov informuje

• Zlava: Darina Majeriková, predsedníčka JD v Z. Porube, RNDr. Michal Kotian, podpredseda Okresnej organizácie JD, Ľudmila Štrkolcová, podpredsedníčka JD v Z. Porube

Činnosť našej ZO JDS aj v roku 2005 bola bohatá, pestrá a rôznorodá, obohatená rôznymi akciami, stretnutiami a aktivitami, či už po kultúrno-spoločenskej, ako aj po zdravotnej a záujmovej stránke. V rámci kultúrneho vyžitia spetrujeme život našich členov organizovaním tematických zájazdov, besied a návštev kultúrnych podujatí. Zorganizovali sme návštevu divadla v Košiciach, spojenú s návštevou mesta Kežmarok, Kežmarského hradu. Poznávací zájazd na Červený Kláštor - Dunajec - Pieniny, plavbu plťou po Dunajci, spojenú s návštevou Ľubovianskeho hradu. 2 x autobusové zájazdy do Poľska-Jablonky, taktiež využili sme ponuku tuzemských rekreácií, ako aj zahraničných rekreácií pri mori v Chorvátsku. Pripravili sme si rôzne spoločenské stretnutia, ako sú MDŽ, Deň matiek, pri príležitosti Mesiaca úcty k starším pripravili sme slávnostné posedenie, uctili sme si našich členov jubilantov, slávnostné stretnutie pri vianočnej kapustnici, ktoré bolo obohatené živou hudbou SLÁČIK, no mnohí pri nej neobsedeli a s chuťou si zatancovali. Pre zlepšenie zdravotného stavu členov sme absolvovali rehabilitačné procedúry v SPS Jaslovských Bohuníc. Pripravili sme rôzne výstavy spriestupnené pre všetkých našich spoluobčanov, či už výstava z „Truhlic starých materií“, ako aj výstava ovocia, zeleniny, kvetov. S veľkou ochotou zapojili sme sa do brigády na vyčistení miestneho cintorína, sadenia stromkov a rôznych ďalších prác pri skrášľovaní životného prostredia. Naše pondelkové stretávanie využívame hlavne po stránke vzdelávacej a záujmovej. Naša Jednota sa pekne rozvíja: k dnešnému dňu máme 125 členov, veľmi radi privítame ďalších nových členov, všetkých, ktorí sa na našej činnosti zúčastňujú a podporujú ju, patrí naša úcta a vďaka. Toto boli teda aspoň tie najväčšie akcie seniorov. Na záver možno vyzdvihnúť výbornú spoluprácu obecného úradu so ZO JDS a osobne podporu starostu Pavla Barániho. Ten ocenil rôznorodé aktivity seniorov, ktoré sú prínosom aj pre obec. V mesiaci januári sme sa opäť stretli na členskej schôdzi, kde sme predovšetkým zhodnotili rok 2005 a prerokovali a schválili plán práce a aktivity na rok 2006 a to za účasti 52 členov a 7-mich hostí. Naše pozvanie prijali hostia za OO JDS, podpredseda RNDr. Michal Kotian, Anna Gašková, Oľga Fejdiová, za Obecný úrad: starosta Pavel Baráni, Dr. Dušan Migaľ, Mária Šuleková, Anna Mikulášová. Prítomní hostia v diskusných príspevkoch vysoko hodnotili našu činnosť a prácu v Jednote dôchodcov. Po pracovnej časti programu členskej schôdze sme pokračovali vo voľnom fašiangovom posedení pri tradičných šiškách a menšom občerstvení. Všetci sme odchádzali veľmi spokojní.

Darina Majeriková,
predsedníčka ZO JDS

Unikátna operácia chorého srdca

Narodiť sa je fakt. Nikto si nevyberá rodičov, miesto, ani čas svojho bytia, ba ani to, koľko zdravia a sil mu bude dopriať. Ak sa ku daru života pridruží prizrak vrodenej chyby srdca, tak zápas života sa stáva ťažkým a zložitým nielen pre postihnutého človeka, ale i pre jeho najbližšie okolie. Najzmysluplnejšie epizódy však dokáže napísať iba samotný život. Hovoriť možno dlho, no len Majster dokáže vypovedať to, čo my iba cítime. Priliehavo, výstižne a len pár slovami osvetliť pozoruhodný príbeh Ing. Ivana Jambricha, nar. 2. aug. 1951 v Závažnej Porube bytom v Žiline: Údel sa nemení. A má nás v malíčku. V každom z nás vyhlíbi pre seba studničku.

Nádej sme nikdy nestrácali

Každá mama túži mať zdravé dieťa. Ak ju však v začiatkoch tehotenstva postretnie vážna choroba vyžadujúca röntgenové vyšetrenie, môže sa stať, že toto ožiarenie zanechá stopy na plode jej života. Tam sa to všetko začalo. Keď prišlo dieťaťko na svet, mamička pozorovala, že mu modrejú ústa a ťažšie dýcha. Rástol však ako iné deti. „Učila som v materskej škole, keď prišiel lekár a vyšetruoval všetky deti. Nevynechal ani nášho Ivana. Bežná prehliadka, ale mňa naplnila strachom. Po komplexných zisteniach sa potvrdil šelest a vrodenná choroba srdca. Lekári mi povedali: Liečiť sa to nedá, operácia je nutná, ale robí sa len v Rusku.“ Rodičia to nevzdali, aj keď už vedeli, že dieťa s takouto diagnózou sa dožije maximálne sedem rokov. „Klopali sme po dverách nejednej ordinácie, vyhľadali nie jedného lekára v Liptovskom Mikuláši. Poslali nás do Bratislavy. Tu sa nás ujala doc. Jakubcová, neskôr prof. Haviar. Tento naslovovaný kardiológ zistil aj pľúcnu hypertenziu a potvrdil, že operovať takéto srdiečko je možné len s mimotelovým obehom. Odporučil prof. Navrátila v Brne. Prof. Navrátil obhajnil, že takýto zákrok je veľké riziko a operáciu neodporúča ako otec, čo stratil syna. Boli sme zúfalí, no nádej sme nestrácali,“ dodala pani Jambrichová. Vtedy im bolo celkom jasné, že úroveň lekárskej vedy a prístrojov tej doby ešte nedokázala riešiť takéto situácie. A tak robili, čo sa dalo.

Dnes by sme mohli povedať: skúšali alternatívne formy medicíny. Navštevovali bylinkárky, liečiteľov a tí vypočuli a zas len radili a odporúčali. Jeden ľudový liečiteľ povedal takto: *vojak z neho nebude, ale žiť bude.* Posilňovali teda aspoň nádejou. V mojom trápení ma najviac povzbudila jedna babička na Orave: *Vy ste veriaca, lebo sa mi pohllo srdce, keď som vás uvidela, modlite sa k Pánu Bohu a všetko dobre dopadne.* V tejto chvíli naozaj ťažko skúšaná matka nemohla ani len tušiť, že prognóza tejto veštice sa raz naplní a to doslova i do písmena. A tak pri starostiach, drobných potešeniach a ne-

ustálych cestách hľadajúcich pomoc v súžení, chlapec rástol, užíval lieky, rád chodil do školy, no oslobodený od telocviku a väčšej námahy.

Budem sa učiť aj cez prázdniny

„Keď vyrástol z detských nohavíc, tak mi moja mama poradila: Želka, daj ho za krajčíra... Ja som však vedela, že týmto krokom, by sme chlapca načisto „zabili“, lebo jeho svetom nebola ihla a niť, ale električka so svojimi tajomstvami a nesmierna snaha po vedomostiach v tomto odbore. Túžbu po poznaní naplnil skutkami. Úspešne zmaturoval na Elektrotechnickej priemyslovke v blízkom L. Hrádku a prihlásil sa aj na vysokú školu a to až do Prahy. Hoci spravil prijímacie skúšky, pre nedostatok miesta ho neprijali. Nevzdal to, lebo

• Pani Želmíra Jambrichová, rod. Jančuškova (1926)

bol presvedčený, že na to má,“ zaspomínala aj na tie radostnejšie chvíle. A čo spravil maturant Ivan? Zobral pero do ruky a Českému vysokému učeniu technickému v Prahe adresoval list s takýmto obsahom: ...“ nechápte ma, že som nezdvorilý, ale o štúdium na Vašej škole mám naozaj záujem a budem sa učiť aj cez prázdniny...“ Celá rodina nedávala odvolaniu veľkú nádej. Prekvapenie však nenechalo na seba dlho čakať: Ivana Jambricha na vlastnoručne napísané odvolanie prijali. O päť rokov vycestovali nielen rodičia, ale i starí rodičia do Prahy na promócie. Po vysokoškolských štúdiách našiel mladý inžinier pracovné uplatnenie vo Výskumnom ústave v Žiline. Výskum a veda sa stali jeho osudom.

„Sama neviem prečo, ale od malička miloval hory. Ja som mu v tom bránila, hovoriac: Do hory môžeš, ale do kopcov nechod. Srdiečko to nezvládne. Ale akoby nepočúval... Je pravdou, že pomaly, ale vždy vyšiel do cieľa cesty: Žiarska chata, Ostrý Roháč, Šíp, Sivý vrch, Krakova hoľa, Baranec, Vysoká... Vari najdojímavejší a najpamätlivejší bol náš spoločný výstup na Kriváň v auguste roku 1968, keď prišli Rusi. Na vrchole sme z plných pľúc zaspievali hymnu a spoločne volali: Kriváň je náš, Kriváň si nedáme... Ivan zaslzil a povedal mi: Mama, toto je najšťastnejší deň môjho života. Na tieto miesta sa určite vrátim.“

Naraz vymeniť srdce i pľúca

Lekári však nechceli veriť športovým výkonom zanieteného turistu a krútiac hlavou aj zapochybovali o správnosti stanovenej

diagnózy. Modrá vojenská knižka však brancu oslobodila od povinnosti základnej vojenskej služby a potvrdila, že „civilní“ lekári sa nepamýľili.

„Najťažšie mi bolo, keď si padli do oka so spolužiačkou našej Želky. Ja som ju upozornila: Vierka, Ivan je na smrť chorý, radšej sa vráť z kratšej cesty,“ zaspomínala ťažko skúšaná mama. Osudu sa však nepodarilo zabrániť. Nevesta pred oltárom prisahala, že manželka neopustí ani v šťastí, ani v nešťastí. Čo sľúbila pred Pánom Bohom, to v živote aj naplnila. Po sobáši prevzala všetku starostlivosť o zdravie svojho životného partnera. Usadili sa v Žiline a spoločne vychovali dve dcéry: Petra kráča v šľapajách svojho otca ako inžinierka, mladšia Andrejka študuje na vysokej škole. S pribúdajúcimi rokmi však otcovi rodiny zdravia i sil ubúdalo, namáhané srdiečko slablo, pľúca dostatočne neokysličovali organizmus, stav sa zhoršoval, strácal vedomie, aj najmenší pohyb a námaha znamenali ohrozenie života. Riešenie a východisko bolo len jedno: buď, alebo. Treťou nebolo dané. Konzílium lekárov odporučilo dve možnosti: prvá - „opraviť“ postihnuté srdce a transplantovať aspoň polovicu pľúc, alebo naraz vymeniť srdce i pľúca. Zvíťazila však varianta druhá, prijateľnejšia, ale predstavujúca väčší reskír. I napriek obrovským progresívnym metódam súčasnej kardiochirurgie, takýto zákrok nebýva jednoduchý: Predovšetkým treba mať šťastie na vhodného darcu vo vhodný čas. Pričom musí súhlasiť päť ukazovateľov dvoch rozdielnych organizmov... Je známe, že takéto operácie sa robia už štyri roky, najbližšie vo Viedni alebo Prahe. Vybaviť poisťovňu, dopravu a so zbaleným kufrikom čakať na priliehavý okamih..., to sú nervy. Pritom všetko musí „klapať,“ veď ide o život. Stihlo sa všetko, aj keď v hodine dvanástej.

• zľava: Ing. Ivan Jambrich, uprostred prof. Walter Klepetka a slovenský veľvyslanec vo Viedni prof. Dr. Jozef Klimko

„Keď naši lekári smerovali operáciu na kliniku do Viedne, tak mi prišlo na rozum, že tu pôsobí aj MUDr. Martin Jančuška. Dlhú som nerozmýšľala a zavolať: Martinko, ak môžeš, urob niečo pre nášho Ivana, prosím Ťa ako matka i ako Jančuškova, veď po otcoch patrime do jednej rodiny. Neodmietol. Urýchlil začiatok operácie. U prof. Klepetka zariadil všetko, čo bolo potrebné. Ďakujem Ti, Maroš a modlím sa aj za teba,“ so slzami v očiach dodala pani Jambrichová.

Písal sa pamätný dátum: 17. november 2005. U Jambrichov na Novej ul. zazvonil telefón. Ohlásil sa syn:

„No, mama, už je to tu, beriem kufrík a letíme.“ Nevedela som čo robiť: plakať, radosť sa ... čakať? Upokojila som sa len modlitbou a vŕcnou prosbou oslovila Pána Boha, aby bol zhovievavý.“ Boli to vari najdlhšie okamihy celého môjho života.

Narodil sa druhý raz

Pritom na univerzitnej klinike vo Viedni sa už unikátny zákrok rozbiehal na plné obrátky. Operáciu viedol jeden z najlepších európskych kardiochirurgov, profesor Walter Klepetko. Darcom obidvoch orgánov bol zosnulý rakúsky občan, jeho pohlavie a vek nie sú známe. Ivanovo telo pracovalo viac ako štyri hodiny „naprázdno“ bez srdca, na prístrojoch. Jeho srdce lekári „poreparovali“ a transplantovali takému človekovi, čo to potreboval. Komplikovaná operácia predsta-

• Ing. Ivan Jambrich po unikátnej operácii vo Viedni r. 2005. Podľa našich informácií operácia stála 3 milióny slovenských korún a zaplatila ju Slovenská poisťovňa

vovala skutočný maratón: pätnásť lekárov operovalo bez prestávky celú noc. Aj keď všetko prebehlo bez väčších problémov, na druhý deň došlo k embólii. V tele pacienta vznikla krvná zrazenina, a tak museli operovať znova. Aj túto nástrahu viedenskí lekári úspešne zvládli. V päťdesiatichštyroch rokoch sa Ivan narodil druhý raz.

Čo nasledovalo potom? Postup štandardný: intenzívka, naučiť sa dýchať s novými pľúcami, neustále inhalácie, lekárske kontroly, užíval 45 liekov. Nasledovali návštevy, povzbudenie najbližších. Keď sa stav po operácii stabilizoval, tak ho previezli do Podunajských Biskupíc, kde sa prvému Slovákovi, ktorému naraz transplantovali srdce a zároveň pľúca začali opäť venovať naši lekári. „Na kliniku do Viedne, ani do Bratislavy som nevycestovala, aj ja som po infarkte a blížim sa už k osemdesiatke. Stále si telefonujeme, a tak sme stále spolu. Potešila som sa, keď mi v takomto rozhovore povedal: To sa nedá ani prirovnávať s tým, ako sa mi dýchalo vtedy a dýcha teraz. Ja som celkom iný človek.“ Čo

• Manželka Vierka a dcéry Petra a Andrejka navštívili otca na klinike hneď po operácii.

je však najdôležitejšie, povedala: „...po každej prehliadke sme múdrejší, čas ukáže ako to pôjde ďalej, ale zdá sa, že Ivan žiť bude. Čakám ho v Porube a verím, že vystúpi nielen na Poludnicu, ale aj na Kriváň. S novým srdcom a pľúcami splní to, čo si zaumienil.“

Poznamenajme aj to, že domov, ku svojej rodine do Žiliny sa vrátil 30. decembra 2005, takže Nový rok už privítal v kruhu svojich najbližších. Teraz je rekonvalescent a spolu so svojimi sa teší daru života.

„Nedá mi,“ prehovorila na záver nášho rozprávania šťastná mama: „ako veľmi a úpenlivo som prosila Pána Boha o pomoc a on ma vypočul. Požehnal ruky chirurgov, aby sa operácia vydarila. Dnes ďakujem a modlitbou oslavujem jeho vôľu dopriať života môjmu dieťaťu a jeho matke, dobrej manželke a milovaným deťom dožiť ešte nemálo šťastia a radosti.“

Dušan Migala

Zázračná moc halušiek

Priznám sa celkom úprimne, že som obdivoval Ivanovu manželku Vierku, ktorá statočne znášala celý priebeh operácie i pooperačných dní. Denne navštevovala svojho manžela, bola vyrovnaná, hoci som cítil, ako veľmi trpí. Visela doslova na každom mojom slove, a veru aj ja ako starý kardiológ som musel dávať pozor, ako budem formulovať odpovede na jej otázky. Ivanov stav sa zlepšoval zo dňa na deň, až jedného dňa, keď ho preložili z kritickej miestnosti intenzívky, na moju otázku, na čo by mal chuť, odpovedal: „Maroš, na naše slovenské halušky.“ Viete si to predstaviť? Asi nie. Na druhý deň večer, keď som už bol s mojimi deťmi na ceste z hudobnej školy zavolať som mobilom mojej manželke Katke. „Už môžeš halušky sádzať!“ Po príchode domov som zobral halušky zabalené v deke do auta a napriek dopravnému chaosu, ešte horúce, dopravil na pooperačné oddelenie. Sprezdával ma anjel strážny. Nestretol som ani sestru ani doktora, čo mali službu. Ivan si pochutil. Akurát som stačil všetko spakovať do tašky, keď sa objavila sestra s infúziou. Ivan sa spokojne usmieval. Deň po haluškovom večeri navštívil som Ivana spolu so slovenským veľvyslancom vo Viedni prof. Dr. Klimkom a on bol veľmi prekvapený jeho vynikajúcim stavom. A teraz mi povedzte, moji milí Porubania, nemajú slovenské halušky zázračnú moc? Nemali by sme si to v rámci Únie patentovať?

MUDr. Martin Jančuška, Viedeň

*Čitateľov Porubských novín
a všetkých ľudí z mojej
rodnej dediny zdravím
Ivan Jambrich*

Viem o čom hovorím

MUDr. Martinovi Jančuškovi sme písomne poďakovali za všetku pomoc a starostlivosť o nášho rodáka Ing. Ivana Jambricha na Univerzitnej klinike vo Viedni a ako darček priložili CD - Zázračná Poruba moja rodná. Jeho odpoveď ponúkame v plnom znení.

Milí Porubania!

Ďakujem za milý listok, i za krásne spevy našich rodnych. My asi to akosi v cudzine lepšie vieme oceniť. Viete, diaľka má niečo v sebe. Nie nadarmo ju Pán Boh stvoril. Domovina začne voňať a nežno sa prihovárať. Želal by som všetkým mladým Porubanom, z ktorých sa tlačou nepravnej a neúctivej doby v ktorej žijeme, vytráca úcta k domovine, láska k rodnej hrude, úcta k našim zodratým dedom a trpezlivým starým mamám, aby ich osud na nejakú dobu odvíjal z vlasti. Aby okúsili horkú kôrku emigrantského chleba, ponižovanie pre neznalosť jazyka, ktorý sa nikdy tak dobre nenaučia, ako rodný. Mladí moji, nedajte sa oklamať sladkými rečami Vašich vrstovníkov, ktorých bieda vyhnala do sveta. Väčšina z nich po návrate domov klame. Klame o výškach zárobkov, klame o pracovných možnostiach, klame, že sa reč rýchle v cudzom prostredí naučíte. Naučíte, ale ako. Ostanete do smrti Auslendermi. Poznajú Vás podľa dialektu a ten sa nenaučíte! Áno sú i takí, ktorí reč ako tak zvládnu. Ale tých je ani nie 5%! Budete musieť na sebe tvrdo pracovať! Cez deň zarábať a po nociach študovať! Že sa to dá vydržať? Skúste! Ja viem o čom hovorím. Ale začal som Vám o inom. O láske k vlastnej hrude. O tom, že korene našich dedov by sme si mali udržať. Kultúru pestovať, ďalej rozvíjať. Sme malou krajinou, ale s obrovským množstvom krásnych piesní. Slovák dokázal v piesňach vypievať celý svoj život. Všetky žiale, ale i radosti. Jeden americký zberateľ ľudových piesní sa rozhodol, že vydá knihu, v ktorej uverejní tri najkrajšie piesne z každého národa tejto planéty. Keď sa zastavil pri Slovákoch napísal: „Musel som urobiť výnimku. Uverejnil som deväť, ale s pocitom, že som Slovákom ukrivdil, mal som ich uverejniť viac.“ A náš jazyk, naša reč? Sme národom, ktorý má hádam najviac básnikov na počet obyvateľov. A akých básnikov! Jeden z nich, knieža básnikov, pochádza i z Vašej rodnej obce. Je ním Milan Rúfus. Pred niekoľkými rokmi som bol na Európskom kardiologickom kongrese v Paríži. Prechádzali sme autobusom popri rieke Seine a sprievodkyňa ukázuc na obrovskú kupolu, ktorá sa týčila nad majestátnou budovou, hrdó prehlásila: „Toto je náš ústav na ochranu francúzskeho jazyka!“, Nevrávi Vám to nič moji porubskí mladí? Načo potrebujú Francúzi ústav na ochranu francúzskeho jazyka? Boli ste niekedy vo Francúzsku? Ak budete mať príležitosť, choďte. Pozrite sa i do ostatných štátov Európy, skôr, než dáte hlas Európe, v ktorej ešte stále rozhodujú silnejší nad slabšími, rozum nad srdcom, peniaze a bohatstvo nad kultúrou. Zjednotenú Európu - áno, ale na princípoch zachovania všetkých kultúr, všetkých jazykov. Zjednotenú Európu, kde v ústave nebudeme pochybovať o tom, či tam patrí slovo Boh! ....

*Srdečne Vás pozdravuje Váš
Martin Jančuška, Viedeň*

Slovo „ďakujem“ niekedy nestačí...

Hovorí sa, že v núdzi poznáš svojho priateľa. Toto tvrdenie je určite pravdivé, lebo som sa sám na vlastnej koži presvedčil, že je to naozaj tak. Ale pekne od začiatku:

Pracujem v tunajšej nemocnici ako primár interného oddelenia. Toto oddelenie je najväčšie v našej nemocnici, s najväčším obratom a počtom odliečených pacientov. To, že liečime pacientov s tzv. civilizačnými ochoreniami, asi nemusím ani zdôrazňovať. Sú to predovšetkým ochorenia srdca a cievneho systému, ochorenia pľúc a priedušiek, ochorenia zažívacieho traktu, endokrinných orgánov (cukrovka, choroby štítnej žľazy a pod.) nádorové ochorenia a mnohé ďalšie. Pracujeme v neľahkých podmienkach s vypätím všetkých svojich síl, aby sme našim pacientom prinavrátili to čo sa nedá ohodnotiť nijakou cenou, teda ich zdravie. To zdravie, ktoré si mnohí z nás ani nevážia, pokiaľ ho majú dostatok a pripadá im, že je to všetko prirodzené. Stratu zdravia, ale hlavne jej dôsledok, si každý z nás uvedomuje len vtedy, keď o toto najväčšie bohatstvo z nejakých dôvodov príde. Vtedy sa ocitáme na „druhom póle“ nášho bytia, v bolesti a trápení. Až potom pochopíme, o čo sme to prišli a čo to pre nás a našich blízkych znamená. Asi každý z nás sa už v podobnej situácii ocitol, rozdielna je len miera a trvanie ochorenia. Sú medzi nami ľudia, ktorým už, bohužiaľ, zdravie natrvalo v plnej miere prinavrátiť nemôžeme. Medzi tých patria určite aj ľudia s akútnym alebo chronickým ochorením srdca. Určite sa aj vo vašom okolí nachádza človek, blízky a známy, alebo úplne neznámy, ktorý sa na takéto ochorenie lieči. Stanovenie včasnej a správnej diagnózy u týchto pacientov je prvým predpokladom úspešného začatia liečby a teda zvládnutie choroby so snahou o predĺženie kvalitného života. K tomuto cieľu nám napomáha výraznou mierou aj ultrazvukové vyšetrenie srdca a srdcových chlopní, ktoré sa volá echokardiografia. Bohužiaľ naše súčasné prístrojové vybavenie (ultrazvukové prístroje, ktoré používame, sú staré približne 15 a viac rokov) nám práve túto snahu neľahčuje. Nový prístroj je finančne náročné zariadenie s nákupnou cenou okolo 1,5 milióna Sk.

Keďže finančné možnosti našej nemocnice na realizáciu tohoto projektu sú značne obmedzené, po dlhých úvahách sme sa rozhodli s mojimi kolegami pracujúcimi práve v oblasti kardiológie, že sa vlastnou iniciatívou budeme snažiť zmeniť túto situáciu a poprosíme o pomoc ochotných ľudí. Pomôcť nie vlastne len nám, ale hlavne našim pacientom, ktorým budeme môcť zabezpečiť diagnostiku zodpovedajúcej úrovni dnešnej modernej medicíny. Určite nie náhodou som sa v prvom rade obrátil s touto prosbou na svojich spoluobčanov, priateľov zo Závažnej Poruby. Vôbec som sa nemýlil, že práve tu nájdem obrovskú podporu pre moje snaženie. Už prví ľudia, ktorých som oslovil, sa k situácii postavili bez výhovoriek (počas celého obdobia zháňania finančných prostriedkov som ich zažil veľa a hlavne od ľudí, ktorí sa nedajú považovať za nesolventných), a tak vlastne veľkou mierou prispeli k tomu, že vidina nového ultrazvukového prístroja, už nie je len vidina, ale realita. Aj vďaka nim môžeme už v priebehu mesiaca február t.r. začať pracovať na novom, modernom ultrazvukovom prístroji.

A preto končím tým, čím som článok vlastne začal. Slovom „ĎAKUJEM!“. Ak to slovo postačí vyjadriť to, čo s ním chcem povedať. Ďakujem v mene seba, mojich kolegov, ale hlavne v mene našich pacientov! Ďakujem svojim spoluobčanom a priateľom zo Závažnej Poruby, predovšetkým Ľubošovi Baránimu a jeho otcovi pánovi starostovi Baránimu, Ing. Pavlovi Beťkovi, Marošovi Piatkovi, Ing. Ľudovítovi Kováčovi, Milanovi Kováčovi a ich firmám, ale aj mnohým ďalším, ktorí sa postarali o zlepšenie diagnostiky ochorení srdca v našom regióne. Želám si, aby nielen v mojom, ale aj Vašom okolí boli takíto ľudia, ochotní pomôcť druhému človeku, len tak, z dobrej vôle a celkom nezištne!

MUDr. Viliam Iľanovský
primár interného oddelenia v L. Mikuláši

Obdivujem ju - patrí jej vďaka

Prišla mi na um myšlienka, napísať pár slov o niekom, kto si to naozaj zaslúži, pretože slúži nám, všetkým. Je to naša doručovateľka, Tanička Šúleková. Veď prejsť celú našu veľkú obec každý deň okrem soboty a nedele s milou tvárou, bez ťažkania si, je

• Porubská poštová doručovateľka Táňa Šúleková

obdivuhodné. V lete je to príjemné, trochu ju aj opáli slniečko, no horšie je v zime a v daždi, čo jej iste nikto nezávidí. Roznáša nám pozdravy, dobré správy, niekedy aj smutné, no všetko patrí k životu. K mojim už starým rodičom prichádza s dôchodkom. Opíšem Vám jej príchod k nám. Už ju vidíme, keď ide popod okno. Zaklope na dvere, vkročí a hovorí: „Doma ste mi, moji? Ako sa máte?“ Rodičia sa potešia, zvlášť mama, ktorá povie, sme už starí, ale zatiaľ to ide. Od nás tiež odchádza s milým pozdravom „len sa mi opatrujte.“ Je to zlatá žena, po jej odchode ju dlho spomínáme, patrí akoby k našej rodine. Ak aspoň niekoho oslovil tento môj príspevok, budem rada, pretože tu ide o dobré vlastnosti človeka, o jeho citlivý prístup k ľuďom (nielen k mojim rodičom, ale aj iným), z čoho by sme si mali brať príklad.

Vaša čitateľka

Piesňou od srdca k srdcu

Každý deň stretnúť človeka.

Človeka stretnúť,

ktorého srdce v Tebe bije.

Ak ho stratiš,

na púšť sa zmenia

ulice zaľudnené.

Každý deň stretnúť človeka.

Človeka stretnúť každodenne,

(Ján Kostra)

• Krst nového CD J. Vadovický, A. Čútová

foto: D. Migala

Hĺbka myšlienok týchto napohľad jednoduchých a zrozumiteľných slov nášho významného básnika vzácné harmonizuje s podstatou a významom práce členov zborov pre občianske záležitosti, ich úprimného snaženia zbližovať ľudí, aby „ulice zostali zaľudnené“. Človek človeku. Je to vzťah veľkého kolektívu aktérov občianskych podujatí: rečníkov, recitátorov, spevákov, hudobníkov, tvorcov scenárov a organizátorov. Vzťah k tým, ktorým je všestranná pozornosť venovaná. Stát pri človeku v každej chvíli: v radosť i smútku, v mladosti i starobe, vždy v nespočítateľných podobách lásky, láskavosti, spolupatričnosti, vždy s úctou a vďakou preukazovanou človeku, jeho práci, jeho životu. Každý, bez rozdielu, zanecháva svojím životom nezmazateľnú stopu a zaslúži si našu pozornosť. Každý, kto chce, môže pre druhých niečo urobiť. Ponúka sa mu príležitosť pomôcť svojim blízkym, susedom, kolegom, priateľom, občanom podať ruku vo chvíli, keď ju najviac potrebujú. V zmysle týchto úvah o človeku aj v našej obci takmer 50 rokov pracovalo a pracuje veľa obetavcov. Za tieto roky sa ich vystriedalo veľa. V snahe zachovať toto kultúrne dedičstvo pre budúce generácie vznikol nosič CD s názvom „Piesňou od srdca k srdcu“. Bol vydaný vďaka podpore obecného úradu a získaných finančných prostriedkov starostom obce. Takto aj vo svojich domovoch môžete počuť piesne, ktoré sa spievajú pri uvítaní dieťaťa do života, pri uzavretí manželstva, smútočných obradoch, pri rôznych životných jubileách. V záverečnej časti sú príležitostné piesne, ktoré vyjadrujú vzťah a lásku k rodnej obci, rodnému kraju, k slovenskej reči a vlasti. Kolektív tvorcov tohto nového nosiča CD bude rád, keď aj takýmto spôsobom získa ďalších ochotných spolupracovníkov, najmä z radov mladej generácie, všetkých tých, ktorí chcú prispieť svojou aktivitou k rozvoju medziľudských vzťahov, k vzájomnej úcte, láske a porozumeniu.

Ján Vadovický

Elektrifikácia

V poslednom čísle Porubských novín autor článku (Jaroslav Jurečka) „Vianočné svetlo“ uviedol, že na Štedrý deň, pred 75 rokmi, bola naša obec pripojená na elektrickú energiu a občania začali využívať tento nový druh energie vo svoj prospech.

Ako to vlastne bolo, a niekoľko pohľadov do histórie elektrifikácie. Počiatky elektrifikácie Slovenska sa datujú na koniec 19. storočia až do skončenia I. sv. vojny, kedy sa v bývalej rakúsko-uhorskej monarchii rozvíjalo elektrárnenstvo v zmysle Zákona o elektrifikačnom živnostníctve č. 17 z roku 1884. Tento zákon umožňoval zakladanie podnikov zameraných na výrobu, prenos a predaj elektrickej energie.

Nariadenie rakúsko-uhorského ministra obchodu z roku 1898 upresnilo znenie zákona z roku 1884 čo do bezpečnosti prevádzky elektrární.

K ďalšiemu rozvoju elektrifikácie prispel zákon z roku 1907 o podpore priemyslu, ktorý poskytoval jednak finančné výhody a jednak vlastnívacie práva pre budovateľov elektrární. Elektrifikácia v Uhorsku sa vyvíjala bez väčších zásahov štátu, čo bolo jednou z príčin vzniku množstva malých elektrární, využívajúcich rôzne druhy prúdových sústav, kmitočtov a hodnôt vysokého a nízkeho napätia. V 90. rokoch minulého storočia sa začalo s výstavbou elektrární, ktoré produkovali elektrinu na predaj odberateľom pre rôzne účely.

V Stredoslovenskom kraji, ktorý nijako nezaostával za svetovým vývojom, vznikli prvé významnejšie elektrárne pri mlynoch, ktoré už boli vybavené vodnými motormi - turbínami. Tu stáčilo pristaviť dynamo, spojiť ho remeňom s turbínou a mlynár mal elektrinu pre seba, obec, resp. najbližšie okolie. Takéto miestne elektrárne, vznikajúce v mlynoch, na pilách či v rôznych dielnach v častej spolupráci s obecnými, či mestskými úradmi viedli postupne k zakladaniu prvých účastníckych spoločností v oblasti elektrárnenstva. Najlepšie podmienky k tomuto boli v banských mestách - Kremnica (tu banská podzemná vodná elektráreň funguje dodnes), Banská Štiavnica a Banská Bystrica.

Možno spomenúť, že hlavnými výrobcami elektro-energetických zariadení v tých časoch boli firmy AEG, Siemens a Ganzova úč. spoločnosť z Budapešti.

Prvú veľkú parnú elektráreň v stredoslovenskej oblasti vybudovala Maďarská textilná akciová spoločnosť v Ružomberku-Rybárpoli, ktorá začala vyrábať el. energiu pre pohon vlastnej továrne a dodávku do mesta už v r. 1896. Na výrobu elektriny slúžili dve dynamá o celkovom výkone 5000 kW (kiloWatt, t.j. jednotka el. výkonu). Pre zaujímavosť, už v prvom roku prevádzky mali 235 odberateľov, zapojených 8 elektro-

motorov s celkovým výkonom 40 k.s. (konských síl, t.j. v st. označení jednotky el. výkonu; prepočet 1 kW=0,75 k.s.), pre verejné osvetlenie bolo pripojených 20 svetidiel a cena bola pre motory 0,3 koruny/kWh (kiloWattodina, t.j. jednotka el. práce) a 0,6 koruny/kWh pre svietenie a ostatnú potrebu.

Prvým výrobcom a dodávateľom elektriny v Liptovskom Sv. Mikuláši bola Starkova rafinéria liehu, úč. spoločnosť, ktorá 11. augusta 1904 uzavrela koncesnú zmluvu na dodávku pre mesto a maloodberateľov. Od roku 1905, kedy dali do prevádzky dynamo 250 kW a napätím 240V (Volt, t.j. jednotka elektr. napätia) jednosmerných, zásobovali okrem mesta elektrinou aj obce Vrbica a Malú Palúdzku (v roku 1934 bola táto elektráreň odkúpená úč. spoločnosťou Spojené elektrárne severozápadného Slovenska Žilina).

Ďalšími priekopníkmi na Liptove boli:

- Kožiarske závody (býv. závod 02 a 03), od r. 1906 s generátorom 150 kW;
- Kožiarske závody (06), od r. 1908 s generátorom 76 kW;
- Kožiarske závody (04 v Ondrašovej), od r. 1912 s generátorom 180 kW;
- Glejona, od r. 1909 s generátormi 77, 95 a 40 kW;
- v r. 1903-1904 bola vybudovaná v Ľubochni na rieke Ľubochnianka vodná elektráreň, ktorá vyrábala elektrinu pre trakciu lesnej železnice dvoma generátormi výkonu 2x210 kW a napätím 3150 V. Prevádzkovateľom a majiteľom elektrárne boli Maďarské kráľovské štátne lesy a lesná železnica s rozchodom 760 mm bola prvou elektrifikovanou železnicou v strednej Európe.

Po I. sv. vojne a rozpade Rakúsko-Uhorska po r. 1918, v ČSR vznikali nové orgány, zaoberajúce sa problematikou hospodárstva. Vytvorenie ČSR malo pre rozvoj elektrifikačného procesu pozitívny vplyv a podstatne ho urýchlilo. Zákonom č. 438/1919 – elektrizačný zákon, schváleným 22. júla 1919 – boli právne zakotvené zásady regionálnej elektrifikácie a na jeho základe získali elektrifikačné spoločnosti veľa práv, ale aj povinností a stali sa aj hlavnými nositeľmi procesu elektrifikácie. Štát poskytoval jednotlivým regionálnym elektrárenským spoločnostiam subvencie, udeľoval záruky na pôžičky. Tu sa objavuje nový pojem – všeužitocné elektrárne a miestne orgány boli povinné napomáhať pri ich vzniku alebo zlučovaní s elektrárnami lokálnych podnikov.

Všeužitocné elektrárenské spoločnosti vznikali postupne takto:

- 31. januára 1920 v Banskej Bystrici ako Stredoslovenské elektrárne, úč. spol., s obchodnou skratkou SSE;
- 20. decembra 1921 v Bratislave ako Západoslovenské elektrárne, úč. spol., s obchodnou skratkou ZSE;
- 29. septembra 1922v Žiline ako Spojené elektrárne severozápadného Slovenska, úč. spol., s obchodnou skratkou SESzS;
- 17. januára 1929 v Košiciach, ako Východoslovenské elektrárne, úč. spol. s obchodnou skratkou VSE.

V býv. Liptovskej župe po skončení I. sv. vojny nastal tiež rozmach v budovaní zdrojov el. energie a najmä vďaka využívaniu sily vodných tokov sa postavilo veľa drobných vodných elektrární. Rozhodnutím liptovského župana z 2. mája 1921 bolo povolené Liptovskému domácpriemyselnému textilnému závodu J. Klingeru v Lipt. Sv. Mikuláši postaviť elektráreň pre zásobovanie obcí Podtureň, Sv. Ján, Uhorská Ves, Beňadiková, Zavážna Poruba, Okoličné, Vrbica a mesta Lipt. Sv. Mikuláš elektrickou energiou. Uvedená firma mala povinnosť v zmysle elektrizačného zákona č. 438/1919 čo najracionálnejšie využiť vodnú silu Váhu, aby dielo slúžilo aj budúcim potrebám sústavnej elektrifikácie.

Od r. 1922 začala na poli elektrifikácie pôsobiť už spomenutá všeužitocná elektrárenská spoločnosť – SESzS Žilina, ktorej vtedajšie Ministerstvo verejných prác ČSR pridelo povinnosť (s výnimkou elektriny pre pohon štátnych dráh a podniky celoštátnej dôležitosti) zásobovať elektrickou energiou aj 15 okresov župy Považskej a Podtatranskej (okres ružomerský, liptovsko-

svätomikulášsky a hrádocký). Na základe ďalších povinností vyplývajúcich zo zákona, SESzS Žilina začali naplno rozvíjať svoju podnikateľskú činnosť, začalo sa s výstavbou hydroelektrární, elektrických vedení, trafostaníc a v r. 1926 začala elektrifikácia obcí s pripojením na energetické zariadenia spoločnosti za určitých podmienok, z ktorých základná bola, že obce boli povinné uhrádzať 35 % nákladov na transformačné stanice, sekundárnu sieť a verejné osvetlenie a za 30 % nákladov museli prevziať účastiny spoločnosti v emisnej hodnote. Ceny v tomto období boli stanovené jednotne, a to 4,50 koruny/kWh za svetlo a 3 koruny/kWh za pohon.

V rámci svojich aktivít spoločnosť v r. 1926 oslovila Mautnerovské textilné závody, úč. spol., v Ružomberku, s ktorou uzavrela dohodu na dodávku i odber elektriny.

Po vybudovaní a rozšírení vysokonapäťových vedení, v r. 1929 Vrútky-Ružomberok (22 kV, t.j. 1000 x násobok jednotky el. napätia Volt), Ružomberok-Lipt. Sv. Mikuláš-Sv. Michal-Nemecká Ľupča (5 kV) a v r. 1930 Ružomberok-Lipt. Sv. Mikuláš (22 kV) sa dostala „žilinská elektrika“ aj do tejto lokality, avšak bol tu podnikateľ Armin Stark. Dňa 6. augusta 1930 uzavrelo „predstavenstvo veľkej obce“ Lipt. Sv. Mikuláš zmluvu s SESzS, podľa ktorej budú SESzS dodávať obyvateľom obce elektrický prúd, alebo zoberú do svojej správy a majetku zariadenie podnikateľa Starka. Začal sa ale tuhý boj oboch strán o odberateľov, ktorý skončil už vyššie spomenutým dátumom a kedy bolo energetické zariadenie v Starkovom liehovare odkúpené spoločnosťou SESzS. Dovtedy mal každý svojich odberateľov a jeden druhému do svojich zariadení nesmeli zasahovať.

V dokumente „veľkej obce“ zo 6. augusta 1930 je stanovené, že dodávka prúdu pre všetkých konzumentov a na verejné osvetlenie začala o polnoci z 31. decembra 1930 na 1. január 1931 a zrejme zo zariadenia podnikateľa Starka.

Záverom snáď len toľko: dátum prvého elektrického svetla v Zavážnej Porube sa podľa niektorých prameňov zhoduje a pamätníci určite potvrdia, že elektrifikácia bola poznamenaná nielen tvrdou prácou prvých montérov energetických zariadení, najmä manuálnou, ale aj presvedčaním občanov o výhodách novej energie - elektrickej energie.

Jedným z prameňov je aj naša obecná kronika, kde je v úvode vyznanie, že „elektrizácia“ obce je „Božím požehnaním“ pre krásne zimné večery, aké trávime u nás na dedine.

Obec Zavážna Poruba bola medzi prvými obcami, ktoré sa „prihlásili na zavedenie elektrického prúdu“. Podľa vyššie uvedených podmienok elektrifikácie, obec to stálo 125. tis. korún (pôžička na vzdušné vedenie, bez prípojek) z tzv. sananých fondov; neskôr celú túto pôžičku prevzal štát a uhradil ju.

Občania, ktorí mali záujem o elekt. prípojku, museli si ju dať zriadiť na „svoje trovy“ (čo platí dodnes), a cena za zavedenie s dvoma „lampami“ predstavovala čiastku 160 korún. Z obcej kroniky (citujem): „Prvý krát svietila u nás elektrika na „Dohviezdny večer“ r. 1930. Vtedy sme ešte chodievali na služby Božie do spodnej školy. Keď v tento slávnostný večer, prvý krát šťuknúť kurátor vypínačom a škola ostala krásne osvetlená, bolo počuť a cítiť, zvlášť u našich žien, slávnostný, tichý, tiahly, spokojný vzdych. I potom, keď sme prišli z večierne domov, miesto petrolejových lúp, našli sme izby osvetlené číslom elektrickým svetlom.“

Pekná spomienka. (citujem)

To už varty vždy musí tak byť: za, i proti.

Muselo prísť na rozkaz notára Pavellu k hlasovaniu otvorenému v obecnom výbore. Zvítazili 12 hlasmi proti 6 tí, čo boli za elektriku (soc. demokrati mali 12 hlasov za, u ostatných 6 hlasov bolo proti). Tí, čo boli proti, brali sa že to bude drahé svetlo a vysoký náklad.“

Ing. Ján Jambrich

Zdroje: publikácie Stredoslovenská energetika, a.s., Žilina a Obecná kronika obce Zavážna Poruba do r. 1950

Jar pod Poludnicou

**Nech s novou jarou slnko prebudi
radosť, zdravie aj lásku v nás!**

Na Hromnice o hodinu více.

Na Hromnice - koniec sanice.

Matej ľady láme a keď ich nenájde, tak ich
narobí (24. 2.)

Veľký piatok daždivý - bude rok žiživý.

Ak na Veľký piatok poprčuje, to nám požehnaný rok sľubuje.

Ide slnko dohora - ide teplo do dvora.

O Gregore (12. marec) - leňoch sedliak, čo neorie.

Ďuro (24. apríl) všetkých von do poľa vyháňa.

Na Dorotu (6. febr.) sa vtáčikom zobáčky otvárajú.

Kto chce žať misí siat!

Kto chce dačo mať, misí o to dbať!

Ľudí sa rad a rozumu sa drží!

Brázda hlboká - slama vysoká!

Kedy prichádzala pod Poludnicu jar?

Keď vršky začínali kopieť

Keď Žuberovka vyspevovala veselšiu pesničku,

lebo sa do nej pripájali potôčiky stekajúce dolu dedinou.

Keď sa vo dvoroch začali objavovať „žlté guľôčky“ kuriatok, húsatok,
či kačiatok.

Tieto drobníatka ešte často musela gazdina ukrývať do kuchyne
pred možnými mrazmi.

Keď z dvorov vybehovali teliatka alebo jahniatka.

Keď nos štekľila zvláštna vôňa vanúca od Poludnice.

Keď sa starý otec dlhšie zamestnávali na humne riadom, ktorý
potrebovali do poľa.

Keď stará mať začali kontrolovať rôzne po celý rok zbierané semiač-
ka.

Keď domčeky začali chytať nové jasnejšie farby a gazdiné rajbali,
prali, čistili všetko z izby a kuchyne, aby odohnali choroby, ktoré by
rodinu mohli postihnúť.

Keď sa hračkou detí stával handerný „pílus“, a na suchom mieste
priedomia chlapci vyhĺbili jamku a „pigali“ gombičky, neskôr guľky.
Asi vtedy prichádzala pod Poludnicu jar.

Bolo jasné, že sa čosi mení, že čosi staré odchádza a prichádza
nové, že miazga nevtiekala len do stromov, ale že vtekala aj do ľudí,
a tí sa stávali akási zhovorčivejší, priateľskejší. Viac sa zdržovali na
priedomí a častejšie bolo počuť

otázku: A stojíte? Štyridsať dní pred Veľkou nocou sa končili Fašian-
gy a začalo obdobie pôstu. Zatišli zvony aj muziky.

Fašiangovie časy sprevádzali rôzne zvyky, obyčaje, povery a pranost-
iky na celom Slovensku. V každom kúte boli však iné v niečom
jedinečné aj výnimočné. U nás v Porube fašiangovie časy ukončili
Homľajci - kedy mládež pochôdzkou prešla celú dedinu. Každému
domu zaželali : ...

...aby sa vám hrnce, misky nebili,
aby sa vám kravy, svine darili a vedli
aby ste mali tento rok šetkíeho dosti:
na poli úrodu, v dome príplodu
a zo šetkíeho najviac zdravia dosti

Fašiangovie zábavy trvali aj tri dni, ale na
Škaredú - Popolcovú stredu len do pol-
noci. O polnoci basa „umrela“ a muzi-
kanti prestali hrať.

Štyridsaťdňový pôst - opäť zavládlo ticho
v dedine - žiadne zábavy, žiadne svadby.
Po Fašiangoch, po pôste začínali SVIAT-
KY JARI.

Sviatky plné radosti, že zima už pominu-
la, že sa rodí nový život, že pominuli cho-
roby a trápenia. Stratila vládu MORENA - pohanská bohyňa zimy a

tak ju na Šulkovú nedeľu (2 nedele pred Veľkonočnou) dievčatá
vynášali z dediny (zo slamy urobená figurína na palici a oblečená do
kroja). Dievčatá s ňou „vynesli šetky choroby, šetko nešťastie z
dediny, podpálili hu a vyhodili do Váhu voľade pri okoličianskom
moste“. Niektoré informátorky to vedeli, že to bolo takto, iné nie.
Neviem, či je pravda. Tento zvyk začiatkom 20. stor. v Porube zanikol.
Na Šulkovú nedeľu sa v Porube jedli šúfance, gazdina ich šúfala čo
najdlhšie, aby mali také dlhé klasy.

Zelený štvrtok - vtedy sa už vážne začali prípravy na Veľkú noc.
Príbityky sa ozdobovali zelenými vetvičkami práve pučiachich stro-
mov. Dievčatá si na svojich stretnutiach pripravovali maľované
vajíčka aj to, komu ich podarujú.

Veľký piatok - jeden z najväčších kresťanských sviatkov. Dievčatá sa
už o 4- tej hod. ráno chodili umývať do potoka, kým bola ešte čistá
voda, kým nevyšli gazdovia do nej napájať dobytok.

Dievčatá vinšovali vode:

Ty bystrá vodička,
osviež moje líčka,
aby sme šeci zdraví boli!

Dolu vrede, choroby.

Potom sa hneď bežali česať pod lipu (strom, ktorý sa prvý rozvíjal)
so slovami:

Lipka, lipka, stromček zelený,
daj mi vlasy na tie pásy!

Tajne šepkali: Oblej ma, šuhajko,

veď je voda na to !

Dostaneš vajíčko

maľované za to !

Oblej mi, šuhajko,

vlasy aj hlavičku,

ale mi zašanu

tú novú sukničku.

Biela sobota - Ešte sa v dome doriadilo, čo bolo treba. Piekli sa
koláče a dievčatá farbili vajíčka:

Gúľaj sa, vajíčko, maľované,

aby chytré bolo ráno!

V Porube žiadne mimoriadne techniky „maľovania“ neboli. Najčas-
tejšie tak, že vajíčka obalili v petržlenovej vňati, a potom uvarili v
orechových škrupinách, v cibulových šupkách, v sennej mrve.

Až neskôr koncom 20. stor. začali prenikať rôzne iné techniky zdobe-
nia vajíčok.

Chlapci sa schádzali podľa partii a dohovárali sa, koho pôjdu kúpať
a kedy.

(V Porube sa nikdy nešibalo).

Chlapci spievali: Pije, pije na kuľaji vtáča,

nanosilo plný pitvor plášťa.

Pije, pije na kuľaji druhé

v Porube sa dievky veľmi hrdie.

Chlapci si pripravovali voňavky.

Malým chlapcom mamky pripravovali voňavky:

z pomarančovej kôry, z voňavých klinčekov, z vrbových púčkov, aj z
mydla

Veľkonočná nedeľa - Rozozvučali sa zvony. Večer bývala zábava,
ktorá obyčajne trvala až do rána a mládenci rovno zo zábavy s
muzikou sa vybrali po dedine na kúpačku.

Veľkonočný pondelok - Kúpačku bolo treba stihnúť do 10-tej, kým sa
nešlo do kostola. Mládenci so slovami:

„Či otvoríte krsná mať? Prišli sme vám cérečku okúpať!“

Dievku obyčajne vytiahli z domu a rovno do vody, do pripravenej
hatanice.

Veru často z toho boli aj choroby, lebo voda bola ešte riadne stude-
ná, až ľadová.

Malí chlapci pri vchode do domu vinšo-
vali:

Videli sme, počuli sme,
že máte peknú cérečku,
(niekedy - bielu húsku)
prišli sme vám hu okúpať,
aby bola zdravšia, belšia a poslušnej-
šia!

A my chlapci, rozihrajme,

a cérečku okúpajme!

Dobró ráno vinšujeme!

S Veľkonočnou vodou krása na dievke
pribúda

Sviatky skončili a gazdov už čakalo pole, čakala oračka a sejba. Keď
vychádzal gazda na prvú orbu, to bol pre neho veľký sviatok, bol
sviatočne oblečený. Pri prvej brázde stála celá rodina a do nej
gazdina hádzala všetky škrupinky z veľkonočných vajec, aj z tých,
ktoré spotrebovala pri pečení veľkonočných koláčov, aby zem vydala
čo najväčšiu úrodu. Nuž takáto bola úcta človeka k zemi - ZEMI -
živiteľke. Človek a zem patrili k sebe.

CIRKEVNÁ RUBRIKA

TÚŽBA PO BOHU, ČAKANIE NA BOHA, Žalm 42+43

Utrpenie Pána Ježiša po stránke telesnej bolo nepredstaviteľne veľké. Veľký bol aj vnútorný zápas, cez ktorý prechádzal. V Getsemanskej záhrade povedal svojim učeníkom: „Veľmi smutná mi je duša, až na smrť“. Vnútorný zápas prezrádza aj jeho modlitba: „Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich...“ Keď bol na kríži, posmievali sa Mu: „Dúfal v Boha, nech ho teraz vyslobodí, ak chce, veď hovoril: Syn Boží som.“ Mnoho vnútornej sily a vytrvalosti vo vnútornom zápase bolo potrebné, aby sa prebojoval až k pokojnému završeniu: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.“

Čo Pán Ježiš robil, robil pre ľudí, robil pre nás. To platí predovšetkým o vykupiteľskom čine, ktorým bola Jeho smrť. To je to najhlavnejšie, čo nám prináša novozmluvné svedectvo. Na tomto vykupiteľskom čine je založené odpustenie, ospravedlnenie, nový život, večný život. Nikdy nebudeme môcť byť dosť vdáční za to, čo svojou obeťou pre nás Pán Ježiš vykonal.

Aj my sa nachádzame v rozličných krížach, pod rozličnými bremenami, dostávame sa na dno, keď sa nám zdá, že pre nás už niet východiska. Od utrpenia Pána Ježiša sa naše utrpenie líši tým, že to nie je vykupiteľské utrpenie. Utrpenie Pána Ježiša má jedinečný význam, jedinečné postavenie medzi všetkým ostatným utrpením. Ale i tak sa môžeme od neho mnoho naučiť pre svoje vlastné utrpenie, pre svoje krízy, pre znášanie vlastných bremien.

Žalmy 42 a 43 patria spolu, tvoria myšlienkovú jednotu. Pri ich čítaní môžeme myslieť aj na to, čo vnútorne prežíval pri svojom utrpení náš Pán a Spasiteľ a z tohto hľadiska by sme sa v pôste mali k nim vracieť častejšie, aby sme lepšie pochopili aj tú vnútornú cestu utrpenia nášho Pána. – Ale súčasne sú to žalmy, ktoré hovoria aj o nás, ktoré nám umožňujú pochopiť, čo sa odohráva v našom vnútri,

keď je naša duša predesená utrpením. Sú to žalmy, ktoré nám umožňujú zachovať si nádej a hľadať východisko. Je veľkou vecou, že myšlienka na nášho trpiaceho Pána pomáha nám samým zvládnuť naše utrpenie a tieto žalmy sú jedným z miest, na ktorých sa s našim trpiacim Pánom môžeme stretnúť.

Veľkosť týchto žalmov je na jednej strane v tom, že realisticky opisujú, čo prežíva človek, keď sa dostane do temného údolia, ale predovšetkým v tom, že ukazujú východisko. Ukázať východisko, poskytnúť svetlo, otvoriť perspektívu smerujúcu do budúcnosti – to je to, čo v každej situácii má nesmiernu cenu. Ale hlavne nevzdať sa, i keď máme dojem, že Boh dlho mlčí. Neraz dlho mlčí preto, aby vystupňoval našu túžbu a naše hľadanie. Sú ľudia, ktorí v tomto zápase zastali na polceste a povedali si, že nemá zmyslu ďalej zápasit'. I keď si takéto vzdanie sa dokážeme ľudsky vysvetliť, musíme povedať, že je to veľmi smutné, ba tragické.

Príklad nášho Pána a Spasiteľa nás povzbudzuje, aby sme si uvedomili: Nikdy, za žiadnych okolností sa neslobodno vzdať. Pán Boh má pre nás pripravené východisko, on nám pripravil budúcnosť. Ten krásny refrén by sme mali vedieť naspamäť, aby sa stal práve v situácii najväčšej tiesne dôležitým prvkom nášho vnútorného, zachraňujúceho rozhovoru: „Prečo si skleslá, moja duša, prečo sa znepokojuješ? Čakaj na Boha, ešte mu budem ďakovať, svojmu Spasiteľovi, svojmu Bohu.“

Mgr. Vladimír Pavlík, evanj. farár

Bohoslužobný život zboru

Začiatok roka už tradične patrí Modlitbám za jednotu kresťanov. Nebolo tomu ináč ani v našom zbore. My sme tak urobili 19. januára.

- 23. januára sa brat farár zúčastnil spoločných modlitieb v rím.katolíckom kostole v Okoličnom.
- 5. februára tradične sme si pripomenuli tzv. Deň pokánia
- 12. februára sme mali výročité účtovný konvent. Tohto roku nás čakajú voľby na všetkých stupňoch, to znamená od volieb presbyterov a dozorcov v zboroch aj voľba seniora v našom senioráte, ale aj voľby biskupov. Voľby nových presbyterov v našom zbore budú vopred vyhlásené.

Predsedsníctvo cirkevného zboru informuje:

Slovom Božím a modlitbou si dali požehnať svoje manželstvo:
Ondrej Sokol a Lenka Širicová zo Smrečian
„Čo Boh spojil, človek nerozlučuje!“

V uplynulom období sme krstili:
Michala Klímu, Mateja Klímu, Martina Medveckého, Lenku Tekeljakovú
„Kto uverí a pokrstí sa, bude spasený!“

V nádeji vzkriesenia sme sa v uplynulom období rozlúčili s týmito našimi blízkymi:
Jánom Iľanovským – 64. ročným, Vierkou Brtánovou – 60 ročnou, Matejom Niňajom – 84 ročným, Jaroslavom Šúlekom – 77 ročným a Ruženou Beťkovou – 85 ročnou.
„Blahoslavení sú všetci, ktorí v Pánu umierajú.“

K nastávajúcimu Veľkonočnému sviatku Vám chceme zvestovať: Ježiš žije! Ponúka Vám večný život. Boh Ho vzkriesil, aby sa mohol stať aj tvojim Záchrancom a Spasiteľom. Prijmi túto radosťnú zvesť a uver jej: Ježiš žije! Aj pre teba! – Táto radosťná zvesť nám bude zvestovaná na Službách Božích na Veľkú noc v chráme Božom o pol 11. hod., na ktoré si srdečne pozvaný.

Predsedsníctvo evanjelického
cirkevného zboru Závažná Poruba

Ján Amos Komenský (1592 - 1670)

pedagóg, filozof, jazykovedec, kazateľ, biskup, svetom uznávaný učenec. Od roku 1956 je 28. marec vyhlásený za Deň učiteľov - 50. výročie

Sentencie Učiteľa národov:

- Buď príjemný a milý v tvári, vlúdny a zdvorilý povahou a chovaním, pravdovravný ústami, vrúcim a horúcim srdcom.
- Nezávid' nikomu, dopraj všetkým, zavďačuj sa, kde len môžeš a zapáčiš sa všetkým dobrým ľuďom.
- Ak chcete mať rozzelenané skvelé obce, cirkvi, domy, založte napred školy. Škola je dieľňou ľudskosti.
- Život činný je opravdivým životom.
- Sport' sa dá i z mála, len vytrvaj!

Deň učiteľov

Učiť sa znamená objavovať to, čo už vieš.

Konať znamená demonštrovať, že to už vieš.

Učiť druhých znamená pripomínať im, že to vedia rovnako dobre ako ty.

Všetci sme zároveň žiaci, praktikanti a učители.

Richard Bach

Komenského ulica

Po revolúcii (nežnej, zamatovej, sviečkovej) sa v Žiline vo veľkej zasadačke Mestského úradu konal aktív občanov k problémom premenovania ulíc. Renomovaní národnári „Hej, Slováci“ s titulmi RNDr., Mgr., atď. predložili návrh: názvy ulíc v Žiline budú len po Slovákoch, resp. Žilinčanoch. Myšlienka prešla, a tak sa odstraňovali všetky osloboditeľské, socialistické názvy ulíc s menami významných svetových osobností z oblasti kultúry a histórie. Náhradné pomenovania predstavujú ľudia, ktorí by sa sotva našli aj v najpodrobnejších slovenských encyklopédiách. Podobný osud čakal aj Komenského ulicu. Bol vraj mýlny glorifikovaný, naviac protestant a ešte aj Čech. Márne sme argumentovali tým, že je to mimoriadna osobnosť - mysliteľ teologický i pedagogický, zaradený do zoznamu UNESCO. Na protest k celkovému prístupu a problémom „slovenskej malosti“ sa viac ako päťdesiat účastníkov zodvihlo a protestne odišlo. Protest viedol k zamysleniu prítomných. A tak jediné pomenovanie ulice v Žiline tzv. „cudzie“ zostalo.

Nepočítal som s tým, že raz budem v predstaviteľstve Nadácie J. A. Komenského, ktorú pred päťdesiatimi rokmi ustanovila SYNODA ECAV ako neziskovú organizáciu pre účely oživotvorenia evanjelického školstva v Slovenskej republike. Veď bolo totálne zdedimované. Pripomínam, že po stáročia sa na všetkých stupňoch škôl vyučovanie a vzdelávanie na celom svete viedlo najmä podľa pedagogických zásad J. A. Komenského. A dnes by sme mali na to zabudnúť?

T. M. Niňaj, Žilina

BÁSNE - Petra Olšáková

MOŽNO SOM TU LEN TAK

...možno som tu len tak.....asi zvýšilo miesto.. naozaj neviem...
 ...zatiaľ to ľuďom neprekáža...len sem tam do mňa vrazia...
 ...a s ľahostajom kráčajú si ďalej.....vnikám svetom do tmy.. hľadať si v nej obraz mojej tváre...
 ...bez možnosti utiecť... schovať sa pod kryštály.....len tak ísť... tam kde ticho vedie...
 ...neodísť a ostať bez váhania.....klenoty zeme odvážiť... rozŕať zlo.. a pridať smiech...
 ...do detských rýh... aby viac nebolelo.....krčah rozbitý nevyhodiť... črepy zlepíť do hromádky...
 ... spomenúť na časy spiatky... nepýtať sa kde je križovatka.....možno je dlhá a či krátka.....nepýtať sa, ísť...kde nie sú značky ako ísť.....kde nie je rozhodcov ako hrať.....kde slnko svieti len občas...a tam býva chlad.....nie chlad zeme, ale ľudí.. bez citu.. narodili sa tak.....a nenašli zmysel žiť... ani potechu...
 ... možno im odpustiť ak hľadali pilne.....no nemožno aj ak nechceli nájsť... odišli.. a zvädli... ako tie lupene...nechápme ich konania... oni sú zlí... dobrom život obľebme.....a radosť nech svedomie oblistí.....tak ako duša kvitnúca v ľudskom srdci..... tak ako javor bežiaci vo cti.....nikto nepozná slová chýrne... pozná len seba.....svoje vyhne.....možno sme hviezdy čo občas zhasnú... a možno nie...
 ...len tak koleny trasúc... svetíme malým svetielkom nádeje.....v našej duši je sila... a v sile rastieme.....sme sťa snečný jas...a s nami je závan vetra letiaci z jednej do druhej tváre.....a detský smiech... a očiach jas... je bohatší..... aj nad striebro...i nad kryštály.....nikto nepozná cenu... cenu ľudských radostí...
 cenu nevyčísľiteľnú.....cnosť v nich a dušu v cnosti.....sme azda holuby letiace bez krídel... nepoletíme...
 ...tak ani nespádneme... tvrdo na oltár súdu.....kde zlo blúdi a straší ľudí.....ničí dobro...a zlo šíri v ňom...
 ...sme holuby letiace v diali... tak ako hviezdár túži dotknúť sa svojich hviezd...
 ...my nemôžeme v sebe cítiť len krivdu.. a bolesť..... niekto vie povedať nie, i keď myslí áno..... ja však vždy bojujem za mlčanie, a aby prišlo ráno... i keď je to nezmysel.....lebo za to bojovať nedá sa... vraždy a kopa mŕtvych ľudských tiel.....to je hlúposť... ľudská horká bieda... ani zvierat nezabije pokiaľ nemusí... my nemusíme... ale život sa nám hnúsi... tak bojujeme... za úplné hlúposti a čakáme... že tým dosiahneme spravodlivosti...nedosiahneme.. lebo nevieme... čo vlastne robíme...samota je hrozná... preľudnosť strašná... život... je vtáčia hviezda letiaca si nad obzor...
 ...mesiacom sme všetci.. slnkom iba niekto..... ublížime..... neraz..... no len slnko dokáže rozjasniť obzor nad obzor.....veľa je životov... málo je ochrany... veľa je zloby... premnoho nehody...
 ...málo je ľudských duší... čo vedia aj dať.....málo je úsmevov... čo dokážu rozohriať...
 ...oceány nenávisť a kvapky lásky... vravíme si ľudia .. z morí máme vrásky...z dažďa potešenie... a ak sme schopní hľadiť len do predsiene...potom kto sme?...kričíme vravíme... spievame v sebe... no pravdu len málokedy vypovieme..... priatelia sú a vraj vždy i budú... ja nemám žiadneho... ktorý ostal...
 ...len prišli a odišli... bez rozlúčky...cla... súdu.....priateľ by mal pomôcť v ťažkej chvíli...
 ...niekedy však tuší... že to nejde... i keď túži... zmeniť to... nemôže.. neskôr ľutuje...prosí o krehké odpustenie..... niekto vymyslel, že skutočný priateľ... by mal byť pri nás.....vždy... aj je... nie však fyzicky... ale dušou a srdcom áno.....myšlienky preletia ne jeden z oceánov... tak, ako ľudia s vráskami
 ... svetom sa derú... ten druhý z priateľov... trpí... lebo sklamal...jeho i svoju vieru...
 ...bolí to... nenechá to tak... druhý krát... už nesklame... dá si záležať...bude prvý čo podá pomocnú ruku... a vytiahne ho z bahna hoc sám sa zašpiní...nevadí... bol to len závan... takto plynú čas... nevráti sa síce späť... no naveky ostane v nás..... tak, či chceme .. či si to želáme... priateľstvo z rúk nikdy si nedáme...
 ...utekáme tmou... do ešte hustejšej hmly... hľadáme svoje dobré skutky... no vidím len škaredé ľudské úsmevy...niekedy môžeme lietať... a pritom nohami dotýkať sa zeme..... cítiť nekonečné šťastie...útechu...a obavy že to iste pominie... sme tu však pre túto chvíľu.. si uvedomíme...
 sú tu i veci ktoré nikdy nezmeníme... existujú možno práve preto... aby si ľudia uvedomili... čo vlastne majú... aj to čo môžu náhle stratiť.....sem tam akoby sa mi zdalo... že vidím... šípku... smer... kadiaľ ísť...
 ...smer ktorým sa vybrať... lenže život ponúka len voľby a možnosť sa rozhodovať... ísť na dlhú púť... alebo stáť na mieste... či nežiť...voľby sú rôzne... tak ako má tma zakaždým iný odtieň ... i voľba v živote môže byť...
 ... zlá či dobrá...

RANNÉ ZDANIE

...možno sme zbrázdili letá...
 ...možno sme hľadali až príliš doďaleka...
 ...možno sme predsa našli to hľadané
 ...niekedy sme ušli
 ...a zabudli vnímať veci
 ...čo boli raz dané
 ...kiesťby sme chápali prečo tu vlastne sme
 ...našli by sme múdrosť v sebe
 ...alebo skôr rázcestie?
 ...hľadali sme vôbec čo je?
 ...a čo nám treba?
 ...videli sme slnko a mesiac naraz vedľa seba?
 ...možno aj videli
 ...a možno i nie
 ...niekto vidí len, čo túži
 ...iný po skutku viac baží...
 ...jeho krv vrí v žilách ...
 ...keď vidí nepokoj...nevinný detský strach...
 ...vtedy sa kája ...a rozdal by všetko...
 ...no niekedy už nevrátime do vzatej spätosti...
 ...bolesťou zaplňame jarné i zimné dni...
 ...vnímame sladké ...a trpké zaplavame ilúziami...
 ...sme starcami i keď sme mladí...
 ...bo ľudská hlúposť vždy jestvuje nezáleží na pohlaví...
 ...strácame životy.. radosť a lásku...
 ...vinovatosť hodíme inde...ved' nájde to spásu...
 ...úsmevom darujeme ránu... krásny deň
 ...darujeme ľuďom a priateľom extázu života...
 ...tak ľahko bez brvíen...
 ...niekedy dáme tak veľa...takým malým skutkom..
 ...inokedy zas vezmeme ničím...šancu i smútok
 ...trebars aj slová nevravia nič...
 ...súdime seba?...nie my sme bič...
 ...krehké sme bytosti...tak jak tie vrany v krikú...
 ...berieme len pátos a majestátne dýku...
 ...nesmejme sa zverom, že strážia svoje mladé..
 ...matka je vždy matkou...nech hocčie plemeno vládne..
 ...nepoprieme človeka čo žil na ulici...
 ...uznáme však toho...čo redol v sladkom hrnci?...
 ...závisť je ľudská... tak ako ľudská šija...
 ...nikdy ju nepocítíme ak zdá sa nám rudá...
 ...hľadáme srdcom a oči na chvíľu prikryme...
 ...zbadáme veľkoleposť...možno.. i nie
 ...oči sú svetielkom v noci i vo dne...
 ...tak ako mesiac...stráži si hviezdy biedne...
 ...nedotykame sa ich... no vieme že jestvujú..
 ...fascinujú nás...čarom akým sa nikto na nič nepýta...
 ...lebo rozumie a chápe danej veci...
 ...nikto z nás chorú dušu nevyliči...
 ...ak je chorá ona...choré je i telo...
 ...vtedy smrť nastáva...a ranné zdanie...stáva sa kmeňom
 ...pevným a strhujúcim jak hurikán...
 ...nevinným a súcim jak hrdý páv..
 ...nepoznám mnoho slov ani múdrostí.....tá správna veta príde vždy od kosti.....nevravme klamstvá ..lebo tie tvoria
 ...lži...čestnosť je neistá...no v nej sa dá aspoň žiť...

Aký je zmysel života

Prežívam zvláštne obdobie. Cítim sa veľmi čudne. Často bývam naplnená vnútorným nepokojom a oči sa mi zalievajú slzami. Sú okamihy, keď ma všetko neuveriteľne vyčerpáva, dokonca aj veci, ktoré ma vždy naplňali úžasnou energiou. Trápi ma ustavičné bolesti a neraz aj ten najmenší pohyb ma nesmierne namáha. Zo všetkých strán na mňa dolieha zúfalstvo a beznádej, ich intenzita sa stupňuje každou minútou. Nemám síl bojovať ďalej. Nevládzem. Hlavou mi blyсне myšlienka, že hádam najlepšie by bolo, keby som sa ráno nezбудila...

Nechápem, čo sa to so mnou deje, kam sa zrazu podela všetka moja energia. Prestávam si rozumieť. Cítim len, že mi je stále akosi veľmi divne. Ustavične pociťujem príšernú bolesť. Zdá sa mi, akoby ma bolel aj vlastný život. Každodenné starosti a problémy zo mňa postupne vyčerpávajú všetku radosť a okrádajú ma o smiech.

Dotieravé myšlienky mi neprestajne skackajú v hlave, nestačim ich zachytávať. Túžim vymazať všetky pocity, ktoré ma zraňujú a posúvajú niekam, kam som nechcela. Až donedávna som vôbec netušila, že stačí jedna jediná bolestivá skúsenosť a celý život sa náhle prevráti naruby.

Vždy som vedela, čo od života chcem, ale odrazu sa mi zdá, že všetko je iné, ako by malo byť. Zmocňuje sa ma zvláštny pocit, že mi niečo uniká... že mi čosi chýba. Už dlho nad tým premýšľam, ale neviem, čo to je. Cítim len, že to nie je celkom ono.

Keď sa poobzerám okolo seba, zisťujem, že nie som na tom až tak zle. Mám rodinu, ktorú milujem a pre ktorú by som dokázala obetovať čokoľvek. Mám domov, v ktorom sa cítim bezpečne a pohodlne, lebo jeho miestnosti sú zaplnené vibráciami lásky. Mám zaujímavé zamestnanie, ktoré ma baví, lebo využíva moje tvorivé schopnosti. Pracujem s ľuďmi a pre ľudí. S každým sa snažím vychádzať láskavo, lebo viem, že všetko, čo urobím, sa mi mnohonásobne vráti. Mám priateľov, ktorým vždy rada podám pomocnú ruku a na ktorých sa tiež môžem kedykoľvek obrátiť, ak potrebujem pomoc... Tak prečo mám stále pocit, že do môjho života by sa ešte niečo zmestilo?!

Túžim aspoň na kratučký okamih zastaviť tok neodbytných myšlienok, ktoré mi neprestajne víria hlavou, oberajú ma o pokoj a spôsobujú v nej obrovský zmätok. Túžim aspoň na chvíľu vypnúť rozum a vôbec na nič nemyslieť. Lenže nejde to. Ustavične musím nad niečím dumať, ani na chvíľu nenachádzam pokoj. Asi sa z toho zbláznim. Či to azda všetci ľudia toľko premýšľajú?

Hlavou mi prechádza nespočetné množstvo otázok, na ktoré hľadám odpoveď. Nezamýšľam sa len nad vlastným životom. Zaujímajú ma aj životy iných. Pýtam sa, prečo vo vzťahu vždy jeden ubližuje druhému? Prečo jeden ľúbi viac ako druhý? Prečo sa ľudia k sebe správajú tak zvláštne? Prečo si často hovoria neprijemné a boľavé vety, ktoré sa zarezávajú hlboko do srdca a dlho zostávajú v pamäti ako tmavé tiene? Prečo

si klamú a zriedkavo hovoria slová, ktoré potešia a pohladkajú? Prečo aspoň niečo nemôže byť jednoduché? Prečo všetci musia mať stále nejaké problémy? Prečo sa život s nami zahráva, ako si zmyslí? Prečo je niekedy všetko také pochmúrne a bezfarebné? Prečo...?

Ťažko nájsť vyčerpávajúce odpovede na všetky otázky. Život je veľmi komplikovaný. Pre každého z nás má pripravené nejedno prekvapenie, ustavične nás vystavuje kadejakým skúškam. Musíme byť veľmi silní a vedieť sa vyrovnáť s vecami, o ktorých vieme, že ich nemôžeme zmeniť. Energiiu, ktorú venujeme na márný boj s nimi, by sme mali radšej venovať niečomu, čo má význam. Ibaže nie je to také jednoduché, všetci to dobre vieme. Sú chvíle, keď sa nám všetky naše prehry bolestivo vyškierať. Vtedy začíname pochybovať, či má život vlastne nejaký zmysel...

Aj ja niekedy pochybujem. Občas prestávam veriť, že vo všetkom, čo nás postretne, je ukryté dobro... že všetko sa deje s určitým cieľom. Lenže asi to tak musí byť. Veď práve vďaka tomuto ťažkému obdobiu som pochopila, že dosť dobrým zmyslom života sú životy iných ľudí. Často sa stávajú veci, ktorým nerozumíme, ale my musíme kráčať ďalej. Musíme žiť, aby sme boli nablízku iným ľudským bytostiam, keď začne zhasínať ich svetlo, aby sme ho znovu zapálili. Tak ako aj pri nás stoja iní, aby nám pomohli opäť rozduchať v nás plameň, keď niekedy zhasína to naše svetlo.

Iveta Ráchelová zo
susednej obce

REPRINT

Lepšie smutný s láskou ako veselý bez nej

Cítim sa mizerne. Už celé mesiace chodím ako bez života a zdá sa mi, že ďalej nevládzem. Je mi veľmi ťažko a neznesiteľne smutno. Snažím sa držať svoj žiaľ pod kontrolou a ovládať smútok, lenže vo vnútri cítim boľavé prázdno a zmocňuje sa ma pocity neovládateľného zúfalstva. Opantáva ma zvláštna melanchólia a apatia. Do očí sa mi neprestajne natiskajú slzy. Nechávam slané potôčky nech stekajú po mojej tvári. Už ich nedokážem zastaviť.

Ustavične myslím na Teba. Dni utekajú ako bláznivé, a predsa každá hodina bez Teba je večnosťou. Chýbaš mi. Veľmi mi chýbaš!

Túžim po Tvojom nežnom a hrejšom objatí, ktoré zaplavuje každý kúsoček môjho tela a naplňa ma zázračnou, liečivou energiou. Túžim sa k Tebe pritúliť a povedať Ti, ako veľmi Ťa ľúbim a čo všetko pre mňa znamenáš.

Trápi Ťa, že som stále smutná. Mrzí ma, že svoj smútok nedokážem potlačiť. Snažím sa, ale mám pocit, že čím viac s ním bojujem a usilujem sa ho zbaviť, len väčšmi zošlím.

Cítim sa nanič. Je mi veľmi ťažko a neznesiteľne smutno. Padla som do hlbokej priepasti a nevládzem sa z nej dostať. Som na dne. Bolestné skúsenosti mi bránia prežívať rozkoš a radosť zo života. Hlavou mi pobežujú desivé myšlienky.

Smútok sa už zmocnil aj Teba. Túžime nájsť východisko, ale zdá sa, že všetko je márne.

Si pre mňa zdrojom sily, motiváciou aj inšpiráciou. Prihováraš sa môjmu srdcu

milými a povzbudivými slovami. Zapaluješ vo mne svetlo a pomáhaš mi nájsť radosť. Nechcem žiť bez Teba!

Netráp sa. Všetko sa vyrieši. Lásku nezabiješ, smútok neutopíš. Je zbytočné trápiť sa.

Vzostupy a pády patria k životu rovnako ako svetlo a tma. Duševné krízy sú obdobia, keď zisťujeme, kto sme, čomu veríme a čo je pre nás dôležité. V okamihoch depresii sa vyrovnávame sami so sebou a so svojimi problémami. Práve v takýchto chvíľach sa ponárame najhlbšie do svojho vnútra a dozvedáme sa viac o sebe a o živote.

Trápiť sa je zbytočné. Život má rovnaké cykly a obdobia ako príroda. V žiadnom z nich nemôžeme dosiahnuť úplného uspokojenia, pretože nikdy netrvá večne.

Utechu nájdeme aj v slovách: „Veci lásky sú vecami života. Po zime prichádza jar, po beznádeji nádej, po hrôzach noci svitá deň.“

Áno, je to presne tak. Po daždi zase slnko vychádza.

Tak už sa netráp! Lepšie je byť smutný s láskou v srdci ako veselý bez nej. S láskou prekonáme všetko. Láska nás vyvedie z údolia plaču a nárekov. Znovu vykočíme do raja.

Kiež by som bola slzou! Chcela by som sa zrodiť v Tvojom oku, skotúľať sa po Tvojej tvári a zomrieť v Tvojom náručí. Nechcem žiť bez Teba!

Iveta Ráchelová zo susednej obce
(Porubské noviny č. 45, december 2005, str. 14)

Milá Ivetka,

Skontaktovali sme sa cez nášho najväčšieho básnika, rodáka zo Závažnej Poruby, Milana Rúfusa, ktorý mi podal Vaše noviny so slovami: „Prečítaj si ich Martin, sú zaujímavé. „A tak na strane 14 som objavil Tvoje vyznanie. Čo je to láska, pýta sa básnik, kto o nej niečo vie? Je to cit, „či len vlna citov“, ktoré zaplavia naše vnútro, opantávajú našu myseľ, evokuje myšlienky, obštrahuje? Čo v nás obštrahuje? Všetko, či len našu myseľ? Čo je to myseľ? Kde má sídlo? Ktorá bunka, či bunky sú za to zodpovedné? Či snád v hre sú humorálne faktory? Naše hormóny? Enzymy, či ešte nedefinovatelné šťavy? Čo je to láska? Vlastniť? Či sa rozdávať? Žiarliť? Len ja, len mój, navždy! Čo je to navždy? Čo je to do zajtra, či pozajtra, alebo na tri roky? Bože mój, ako nás ťažko skúšaš? Nič nie je jasné, nič nie je jednoznačné, ako sa máme vo všetkom vyznať, keď okolo nás je toľko neznámeho?! Tu jedna mladá duša túži, plače smúti, zúfa si, hľadá odpoveď, hľadá istotu a Ty mlčíš! Ved' ozvi sa! Vidíš Ivetka, to je tá láska! Už si múdrejšia? Nie? Ani ja. Nuž trápme sa obaja nad odpoveďou. Nevieť definovať lásku, hoci som ju prežíval s tou istou intenzitou, ako Ty, ale dnes Ti poviem, skutočná láska je, keď dokážeš ľúbiť i vtedy, keď to bolí, keď ten druhý Ti zlé slovo povie, i vtedy, keď opovrhne Tebou, i vtedy, keď Ti neprávom ublíži, i vtedy, keď ho choroba zlomí, keď sa nepostaví z lôžka, keď jeho tvár, či údy sa pokryjú hnissavými vredmi, keď on v biede svojej a odkázaný len na Tvoju pomoc denne sekýrovať a nadávať Ti bude, a Ty ho neprestaneš ľúbiť, vtedy sa skloním k Tebe a pošepnem Ti - to je láska. Teraz už vieš, čo je láska?

Tvoj Martin Svrčina

Dúfala som, že Michal v lietadle nebol

• kpt. Ing. Michal Agnet uprostred, Kosovo 2003

V okamihu, keď som minulý štvrtok večer počula prvé správy o tragickej havárii vojenského lietadla na palube s vojakmi, vracajúcimi sa z Kosova, spomenula som si na Michala Agnetu zo Závažnej Poruby. Pred poldruha rokom som sa s ním totiž stretla pri písaní článku, keď sa po trinástich mesiacoch práve odtiaľ vrátil. Kapitán Agnet vtedy v Kosove pôsobil v mierovej misii KFOR ako účastník operácie Joint Guardian.

Štvrtková letecká tragédia zasiahla vari každého človeka. Ako prichádzali ďalšie informácie o nešťastí, mrazilo ma pri pomyslení, ako sa musia cítiť príbuzní vyše štyroch desiatok mužov a žien, na ktorých sa určite po polroku odlúčenia veľmi tešili. Mrazilo ma napriek tomu, že ešte neboli známe mená obetí a boli to pre mňa i pre väčšinu ľudí neznámi ľudia. Za každým z nich som však vnímala životný príbeh, rodičov, manželky, životných partnerov, detí, súrodencov... Na Michala Agnetu som si pri správach pomyslela preto, lebo on pre mňa už nebol neznámy, keďže som sa s ním pred časom stretla. V mysli sa mi vynorili spomienky na naše stretnutie a kým som nevidela jeho meno medzi obeťami nešťastia, bola som rada, že on sa vtedy zo svojej kosovskej misie vrátil v poriadku a takejto tragédii sa vyhol on i jeho najbližší. Až potom som sa dozvedela, že po čase do Kosova odišiel druhýkrát a bol tiež na palube havarovaného lietadla. Druhého návratu domov sa už, bohužiaľ, nedožil...

Michal Agnet bol absolventom Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši a po skončení vysokej školy učil na liptovskomikuláškovej Vojenskej strednej škole. Keď ju zrušili, rozmýšľal, akou cestou sa bude uberať jeho život a rozhodol sa pre mierovú misiu na Cypre. Rozprával mi to vtedy v júni 2004. Bol aj na konkurze, ale ešte medzitým, ako mu prišla odpoveď, dostal ponuku zúčastniť sa misie v Kosove. Prijal ju a nasledujúcich trinásť mesiacov tam pracoval. Prvého pol roka vo funkcii spojovacieho náčelníka. Prišiel čas jeho odchodu domov, ale kvôli vtedajšej situácii v oblasti ho oslovili, aby ešte ostal. Nezaváhal a ostal tam ďalších šesť mesiacov ako dôstojník operačnej skupiny, ktorá riadila všetky operácie.

Dramatické etnické nepokoje pred plánovaným odchodom Michala Agnetu z vtedajšej misie si vyžiadali jeho zotrvanie v Kosove ďalší mesiac navyše. Po trinástich mesiacoch sa teda konečne vrátil domov do Závažnej Poruby. Tam sme sa spolu stretli. Privítal ma kamarátsky, bol bezprostredný, porozprával mi svoje zážitky a skúsenosti z Kosova, aby som ich mohla sprostredkovať čitateľom týždenníka Liptov. Hovoril o smutných udalostiach, ktoré sa v oblasti jeho pôsobenia udiali, ale aj o príjemnejších zážitkoch, hoci tých bolo oveľa menej. Práca vojakov a dôstojníkov je v krízových oblastiach náročná. Fyzicky aj psychicky. Michal ju zvládal. Spomenul síce, že niekedy bolo treba byť v plnom nasadení bez oddychu a spánku aj niekoľko dní. Ale nesťažoval si. Veď slúžili dobrej veci, snažili sa brániť ľudom, aby sa medzi sebou nevraždili a naučili sa demokraticky žiť. Keď bolo treba, účastníkom misie pomohli psychológ či farár. V misii, z ktorej sa, žiaľ, naši vojaci nevrátili živí, bol vikárom Mons. Michal Štang, istý čas pôsobiaci v Liptovských Kľačanoch. Aj on ostal v troskách havarovaného lietadla.

Michala ľudia z jeho okolia poznali ako inteligentného, vzdelaného, priateľského muža so zmyslom pre humor. Tiež som z neho mala taký pocit. Všimla som si, že bol aj skromný. Medailu ministra obrany Slovenskej republiky za služby v mierových misiách, medailu ministra obrany Českej republiky za služby v mierových misiách a medailu generálneho tajomníka NATO Georgea Robertsona za službu v operácii na Balkáne mi ukázal až pri mojom odchode. Potom som sa ho ešte opýtala, či by po tom všetkom, čo v Kosove videl a zažil, chcel byť ešte niekedy účastníkom mierovej misie. Bez váhania odpovedal, že ak bude mať príležitosť, tak určite. Jeho rozhodnutie podieľať sa na zabezpečovaní stability v Kosove, mu vyšlo aj druhýkrát. Lenže jeho príbeh vám už nebudem môcť sprostredkovať. Je mi to ľúto. Bol to dobrý chlapec, muž na správnom mieste. Hovorila to všetci, ktorí ho poznali a ja si to myslím tiež...

Eva Petranová

Miloval život

Inžinier Michal Agnet sa narodil 25. mája roku 1975 rodičom: Pavel Agnet a Elena r. Jambrichová. Školu navštevoval v Závažnej Porube a Okoličnom, neskôr absolvoval Stredné odborné učilište strojárské s maturitou v Piesku a získal odbornú spôsobilosť pre ovládanie číslícovo riadených strojov. V roku 1998 úspešne završil vysokoškolské štúdium na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši, odbor vojenské telekomunikačné systémy. Krátku dobu sa uplatnil ako učiteľ na Strednej vojenskej škole v Liptovskom Mikuláši, neskôr pôsobil vo vojenských

útvoroch v Poprade, Prešove, Nitre, posledne na Ministerstve obrany Slovenskej republiky. Chcel poznávať svet, rozumieť reči sveta. Absolvoval viaceré intenzívne kurzy anglického jazyka. Ukázalo sa, že má neobyčajné jazykové schopnosti a nadanie.

Po konkurze prijal ponuku zúčastniť sa mierovej misie v Kosove. Do tejto krízovej oblasti vycestoval v r. 2003 na šesť mesiacov, no pre zložitosť situácie tam zostala jeho jednotka takmer 14 mesiacov. Je celkom prirodzené, že za túto dobu získal mnoho skúseností a tak v r. 2005 bol vyčlenený ako koordinátor vojenských misií Armády Slovenskej republiky v zahraničí. Ešte na Tri Krále tohoto roku bol doma. Rozlúčil sa s rodinou na desať dní, aby splnil svoju úlohu: vystriedať slovenské jednotky KFOR v Kosove. Rozkaz splnil, ale domov sa už nevrátil. Jeho životný príbeh sa skončil 19. januára 2006 vo večerných hodinách pri havárii slovenského vojenského lietadla blízko slovenských hraníc. Letecké nešťastie si vyžiadalo 42 obetí. Aj na mladého kapitána doma márne čakala snúbenica, rodičia, sestra, rodina...

Kronika našej obce však zaznamená, a zostane pravdou, že aj občan Závažnej Poruby bol užitočný dobrej veci v krízových oblastiach sveta, kde chránil mier a pokoj. Na stránkach obecnej kroniky bude napísané, že bol to odvážny vojak, muž na správnom mieste. Miloval život a sníval o svete, z ktorého zmiznú stopy zla a nastúpí priateľstvo všetkých ľudí. Česť jeho pamiatke!

- dm-

Úprimné poďakovanie

Vždy nádej rozdával a dával ju aj sebe, prečo to srdce šľachetné je na kúsočky rozdrobené.

Po spoločnej rozlúčke s obeťami leteckého nešťastia v Prešove sme dňa 27. januára 2006 v Závažnej Porube navždy previadili nášho syna, snúbenca, brata, vnuka a vojaka Armády Slovenskej republiky **kpt. Ing. Michala Agnetu**.

V pocite hlbokého zármutku vyslovujeme všetkým, čo s nami cítia bolesť, slová úprimného poďakovania za všetky prejavy sústrasti, kvetinové dary a prítomným aj za účasť na poslednej rozlúčke s naším drahým zosnulým, čím ste nám pomohli zmierňovať hlboký žiaľ a zármutok.

Zároveň ďakujeme Obecnému úradu v Závažnej Porube a Armáde Slovenskej republiky za prípravu dôstojného smútočného obradu.

Nech jeho pamiatka navždy zostane v srdciach všetkých, ktorí ho poznali. Aj keď sa naše rany zhoja, čakáme ťa, kľakáme si do tmy a nechce sa nám veriť, že ťa už niet...

Zarmútení rodičia, snúbenica Evka, sestra Zuzka s rodinou a plačúca stará mama.

Boli časy, boli, ale sa minuli

• Ján Broska -
kostolník

Boli časy, boli, ale sa minuli a za malú chvíľu minieme sa i my. Takto si neraz pospevovali náš deduško Ján Bróška, kostolník trasľavým, starým hlasom v 86. roku svojho pracovitého života. Nemali ani čas, ako je to u mnohých z nás, ako to bude v okamihu smrti. Prišla ku nim tak náhle a takým spôsobom, že nebolo času na pozorovanie a premýšľanie. Pamätám sa ešte v ten deň zavčas rána, keď sa na stonkách i lupienkach jesenných ruží objavila strieborná rosa po daždi a potom sa škerilo slnko od ucha k uchu, doznievali v diaľke zvonce pasúcich sa oviec a kráv, vyrazili s kosou na pleci na milovanú lúku, akoby rozlúčiť sa s ňou navždy. Vrátili sa, keď zvony bimbali na poludnie. Zložili z ramien kosu s posvätnou úctou a zrobené ruky plné popraskaných mozolov som prvýkrát videla oddychovať. Pohládali hlávky troch svojich vnúčat a dospelým sa prihovoriť: „Deti moje, prišiel môj čas, musím navždy odísť, majte sa tu dobre, buďte zdraví a svorne medzi sebou nažívajte!“ Zažmurili svoje sivé oči a do rána tichúčko v spánku zomreli. Náš ujo Peter Niňaj pri rozlúčke povedal: „Staroba nie je choroba, ale súčasť nášho bytia, záhradníci odídu, ale kvety budú ďalej rásť.“

Na tohto vojaka z prvej svetovej vojny - legionára nemôžem tiež dodnes zabudnúť, vznešeno kráčal ako oráč za pluhom, púkal nad jeho zrobenými, ale nádhernými tátošmi bičom s červenou kyskou, ale len ako ozdobou. Svoje kone nikdy nebil, ale rozprávaj sa s nimi ako s priateľmi. Vránikovi i Hnedákovi doprial dostatok oddychu. Miloval svoju rodnú zem ako milenc, ktorý ostal verný po celý život jednej žene a volal ju „Živiteľkou“. Prečo som si vzala túto tému na písanie? Hneď sa dozvieme: V našom pokročilom veku rozjímame a spomíname najviac v dobe prebdelých nocí, keď sa nám minulosť premieta ako film a zvlášť ranné detstvo, ktoré sa nám do bodky pozapísalo do mozgu. Dáte mi za pravdu, drahí vrstovníci, priatelia i priateľky. Už nás je tiež málo, ale dosť na pretriasanie spomienok a porovnávanie minulosti a dneška.

Na Mackových ohradoch rástli dve vrby, veľké a košaté a my sme si tam dievčatá i chlapci pozapletali z ich vetiev hniezda. Ažili sme tam ako vtáci. Aj sa nám to darilo. Poletovali sme v oblakoch, ktoré sa nám zdali na dosah ruky, púšťali sme mydlové bubliny, čítali sme knižky, recitovali a spievali a neraz aj v tme, v objatí konárov. Fosforeskovali tam naše oči ako svätajóanske mušky.

Vzduch voňal ako najkrajší parfém. Prichádzal z hôr a lúk zo starostlivo pokosených a svedomito obrobených polí. To nebolo ako dnes, že pokrm zvieratám sa stráca v zapálených vatrách a čmude celého okolia. I malý chl p trávy mal veľkú hodnotu.

V našom detstve rástol ešte jeden zaujímavý strom, vrbkou sme ho volali. V širom poli vynímal sa osamelé, ale znamenal pre nás tiež oázu na púšti. Vetrom ošľahaný, búrkou doráňaný, no my sme sa naň dívali s určitou úctou. Zanechávali sme tam stopy svojich bosých nôh. Chrumkali sme pod ním šípky a trnky miesto cukríkov a tieto prírodné vitamíny boli pre nás neraz zdrojom obživy. Pod „vrbkou“ oddychovali spolu s nami kosci a oráči, keď sa kúpali v pote zrobeného tela v práci na poli. Nebudem sa rozpisovať ďalej o našom čistom, krásnom, ale i keď skromnom detstve v lone prírody. Ťažko by to dnešná mládež chápala. Voda, vzduch a slnko - to bola naša kozmetika, ich zdobí dnes niečo iné. V dobe nášho dospievania prefrčala ponad nás vojna. Predčasne sme dospeli, hnala nás dopredu jedinečnosť komunistických myšlienok. Naša rodná zem ožila do nevšednej tvorivej krásy, medziľudské vzťahy boli poznačené predchádzajúcimi vojnovými boľákami, ale rozvíli sa do súdržnosti a tvorila sa jednota myslenia. Keď sa už malo naplno užívať ovocie práce, naraz báb... Vhupli sme do smutnej reality života. Začala takzvaná, „nežná revolúcia“. Nepremyslene a živelne odfúkla čarovnú vôňu polí, od strachu odleteli do cudzích krajín aj naši spevaví vtáci a začalo sa rúcať s týmto uragánom všetko, čo sa vtedy budovalo. Veľká Havlova amnestia po nástupe za prezidenta narobila veľa zla, šírila sa kriminalita a aj naďalej sa rozvíja a bujnie ako tá burina na našej prekrásnej zemi. Osamelé, neúrodné polia, čiastočne už tiež choré, bez prirodzenej výživy sa po čase rozlúčila s nami. Priemyselná zóna ich vygumuje na mape a pochová našu zem Živiteľku. Keď nám zrak zaletí do Hája pod Tatrami, kde sú pochované obeť druhej svetovej vojny, nemôžeme si nepovzdychnúť. Načo len bola tá druhá svetová vojna? Načo bolo dobré to nesmieme množstvo obetí položených na oltár vlasti? V dnešnej dobe, keď vidíme a počúvame neprestajne vadiacich sa politikov, plných nenávisti, nevraživosti a ľahostajnosti k dôstojnému životu pospolitého ľudu, musíme si znovu povzdychnúť s básnikom. „A čo z tých slov len hŕba skál, nad všetkým tým by človek zaplakal.“ Čo bolo, bolo, už sa nevráti, ale čo bude, kladíme si medzi sebou otázku nad nejasnou, temnou budúcnosťou. Úpadok televíznej kultúry priam bije do očí. Čoraz horšie reformy 21. storočia sa nám stavajú do cesty ako mor a my sme proti tomu bezradní a bezmocní. Hmotné postavenie rodiny je dnes viac ako výchova detí. Aplauz nad ospevovaním „nežnej revolúcie“ už dávno opadol. Pocítili sme rozčarovanie a skepsu z toho, čo sa u nás udialo a deje. Iba v jedno veríme, že naši politici priložia ruky k dielu tvorivému a kvalitnému a uvedú do života to starodávne krásne heslo: V jednote je sila! Stojíme pred voľbami a pred rozhodnutím komu dať svoj hlas. Nuž držme sa jednotne: mladí a starí. Naši „Vyvolení“ nech sa stanú ľuďia, ktorí sa vedia trápiť pre cudzie nešťastie, tešiť sa z radosti iných, prežívať cudzí osud ako svoj. Lenže kde ich zísť? Skúsme! Možno sa ešte nájde zlaté zrno v zablatenom piesku.

Elena Vadovická
rod. Kováčová

Poľovníci hodnotili celoročnú činnosť

Ešte nie je tak dávno, čo sme prekročili hranicu medzi starým a novým rokom. Obdobie po Novom roku je vždy obdobím, kedy sa okrem iného bilancuje uplynulé obdobie, vyvodzujú sa ponaučenia z prípadných neúspechov a dávajú sa záväzky a ciele pre nasledujúce obdobie. Robia to tak aj tí, ktorí svoj život zasvätili láske k prírode a svoje kroky nasmerovali tak, aby jej boli vždy nápomocní, aby sa stali jej užitočnou súčasťou.

Ako každý rok, tak aj na začiatku tohto hodnotili celoročnú činnosť členovia Poľovníckeho združenia Poludnica. Výročná schôdza PZ Poludnica so sídlom v Závažnej Porube sa uskutočnila 25. februára 2006 na Chate Opalisko v Závažnej Porube a jej program pozostával z viacerých bodov, ktoré hodnotili jednotlivé úseky činnosti v roku 2005.

PZ Poludnicu riadi 7 členný výbor, ktorý sa v roku 2005 stretol celkom 10 krát. Výbor zvolal celkom 4 členské schôdze, z toho jednu mimoriadnu. Výbor na svojich zasadnutiach pravidelne kontroloval plnenie uznesení a plnenie plánu práce. Je potrebné konštatovať, že všetky uznesenia ako aj plán práce boli splnené.

Na zasadnutiach výboru podávali svoje správy aj jednotliví funkcionári. Poľovný hospodár pravidelne informoval o brigádach, prikrmovaní, plnení plánu chovu a lovu raticovej zveri. Strelecký referent informoval o streleckých podujatiach, kynologický referent informoval o kynológii a finančný hospodár o výsledkoch hospodárenia. Správa finančného hospodára, ako aj správa revíznej komisie zastávajú osobitné miesto. Tajomník pravidelne podával správu o činnosti výboru. Výbor sa zaoberal prípravou brigád, členských schôdz i iných podujatí, z ktorých treba spomenúť poľovnícky ples, ktorý dopadol veľmi dobre, a preto sa výbor rozhodol takýto ples usporiadať aj v ďalších rokoch. Touto cestou výbor ďakuje všetkým tým členom PZ, ktorí si dobre a svedomito splnili svoje úlohy pri tejto akcii.

PZ Poludnica pravidelne zabezpečovalo a zabezpečuje plnenie plánu starostlivosti o zver. Jeho nosnou časťou je zabezpečenie dostatočného množstva vhodného krmiva. Prikrmovanie zveri v minulom roku bolo rozdelené podľa skupín na celé zimné obdobie. Členovia PZ Poludnica odpracovali v rámci brigád 1830 hod. (na jedného člena 61 hodín), čím bol splnený ich plán za rok 2005. Poľovníci sa zároveň starali o rozsiahly a v zime niekedy ťažko prístupný revír čistením krmidiel a lesných lúk, v marci 2005 sa uskutočnilo sčítanie zveri.

Aj keď ciele pre rok 2005 boli splnené, tak ako všade inde, aj v poľovníckom združení je stále čo naprávať a vylepšovať. Poľovníci vyjadrili ochotu, že v začatom roku 2006 vyvinú úsilie, ktorým budú naďalej zveľaďovať a rozvíjať ich dielo.

PZ Poludnica zároveň ďakuje všetkým urbárom, Obecnému úradu Záv. Poruba za dobrú spoluprácu a pomoc pri riešení rôznych úloh v poľovníckom združení. Úprimné poďakovanie patrí aj členom poľovníckeho združenia za aktivitu v roku 2005.

Týmto im chceme popriať pevné zdravie, aby sme spoločným úsilím nás všetkých upevnili pocit dôvery v nášom združení, aby tu panovala úprimnosť, komunikatívnosť, kde sa otvorene vymieňajú názory a všetkých členov spája pocit dôvery a dobre vykonanej práce.

Stanislav Kuzma,
predseda PZ Poludnica

Folklór sa stal mojim osudom

Dušan Migaľa

Povedzme si, že sú veci, ktoré možno sprostredkovať len tým, že sa pootvorí ako kniha. Táto kniha sa však neskladá zo slov, ale z tanca a piesne. Z piesne, čo z neba nespadá a tanca, čo vyrastal po úbočiach Slovenska. Čo povedať o človeku, ktorému sa títo blíženci stali osudom? Asi len toľko: je to mama, ktorá nadovšetko miluje svoje vlastné deti, no dokáže sa po celý život rozdávať aj deťom okolo seba, lebo sú všade. Vie ich osloviť, nadchnúť folklórom a zužitkovať práve to, čo im je celkom prirodzené a samozrejmé: hra, pohyb, rytmus, riekanka, melódia ľudovej piesne... Toto všetko v podaní detského folklórneho súboru vyzerá tak, že hudba a tanec sa chytia za ruky a utekajú, utekajú kľukatým chodníčkom ľudového umenia. Možno už tušíte, že táto reč bude venovaná Ľudmille Štrkolcovej, rod. Vaškovej (1936) ako darček k sviatku okrúhlych narodenín.

Po otcovi lyže, po mame folklór

Opýtali sme sa jubilantky: čo zdedili všetky tri Štrkolcovie deti po otcovi, čo po mame? „Po otcovi lyže, po mame folklór. A je to spravodlivé. No našim spoločným úspechom je však to, že máme dobre vychované a vzdelané deti a rodina žije vzájomným pochopením toho, čomu sa venuje ten druhý. Lyžovačka a náš folklórny život je príbeh na knižku,“ prezradila rodom Porubánka, povoláním učiteľka, „hobby“ folkloristka, zanietená a dlhoročná šéfká Detského folklórneho súboru Ďumbier. Životný príbeh vedúcej prijmite teda ako obrázok súkromia sprevádzaného folklórnym rozprávaním.

Narodila sa za treskúcej zimy v Jambrichoví dome v Závažnej Porube. Otec, Ján Vaško, tu pôsobil ako učiteľ a kantor. Do histórie obce sa zapísal nielen ako „pán rektor,“ ale aj ako všestranný kultúrny činník. Po skončení Učiteľského ústavu v Prešove sa sem prihlásil do konkurzu na uvoľnené miesto po p. učiteľovi Bobákovi. Oženil sa a rodina sa tu natrvalo usadila. Pán učiteľ bol

• Ľudmilla Vašková ako 4-ročná

skutočný „univerzál.“ Okrem toho, že hrával na piano pri B o h o s l u ž b á c h v priestoroch školy (až v r. 1933 sa vybudoval ev. kostol), viedol prvý detský spevokol, režíroval detské divadelné predstavenia a ovládal i tajomstvá fotografie. Na tú dobu hotový zázrak. Na konci školského roku fotografoval školákov po triedach a po celý rok

objektívom dokumentoval život na dedine. A tak okrem fotografie na pamiatku, obrazom tvoril obecnú kroniku. Mnohé z jeho snímok sa zachovali a zdobia ne jeden rodinný album.

Všetci sme raz boli deťmi, ale nie všetky deti majú rovnaký osud. Ten Ľudkin nebol jednoduchý od samotného začiatku. Keď ju otec vyfotografoval vo vysokých čizmách (na snímke), mama už ležala na smrteľnej posteli. Pochovali ju na porubskom cintoríne v Brestovej. Vnučky sa ujala stará mama v Hankovciach (Šariš). O pár rokov sa vrátila späť do Poruby a tak prvácke Ľudmilke bolo dopriať zohrievať lavice porubskej školy s dvojčatami Mišurovici, so Zuzkou Hladkou, Raštom Chovanom, Milom Ondrejkom, rada rozpráva aj o dobrých kamarátkach z detstva Marte Jánošovic - „Pikoví“ a Zdenke Jurečkovej.

„Aj po rokoch rada spomínam na Hankovce. Bola to dedina plná folklórnych tradícií, kopa spevákov, tanečníkov, muzikantov... A to ma oslovilo na celý život. Ak múdry básnik povedal, že všetko dôležité pre človeka sa začína v detstve, tak pre mňa to platí dvojnásobne,“ pripomenula dedinu svojho detstva.

Koniec vojny a zmena režimu znamenali pre Vaškovcov „vandrovačku“ Slovenskom. Bývali, a pôsobili v Čabradskom Vrbovku, v Uhrovci... Tu Ľudmila ukončila základnú školu a prihlásila sa na pedagogickú školu v blízkom Trenčíne. Na internáte bývala s dievčatami z kraja myjavského, trenčianskeho, z okolia Nového Mesta a tak nečudo, že o spev a tanec nebola núdza. Dievčatá spievali a tancovali podľa toho, ako sa tancovalo doma. Či môže byť lepšia škola folklóru ako tá, čo tanečnica absolvovala po večeroch a voľných chvíľach?

„Veľmi sme chceli tancovať v súbore Trenčan, ale čo robiť, keď nás nechceli, lebo to bol súbor pri Gymnázii a študentov z iných škôl nebrali,“ vysvetlila a dodala: „...človek predsa nemôže čakať na príležitosť, musí hľadať a sám tvoriť priestor pre svoju záľubu.“

Umeniu viesť súbor sa treba učiť

Znie to zaujímavo, ale umiestenku po skončení školy dostala „priamo cez cestu“ na Gymnázium v Trenčíne. Na tejto škole fungoval už spomínaný Trenčan a viedli ho manželka Kubalovci. Boli to folkloristi telom i dušou a okrem toho Ferdiš Kubala bol Lipták (z L. Teplej) a neraz pripomínal: „My, Liptáci, musíme spolu držať!“

„Aj ma „podržal,“ hlavne v začiatkoch môjho choreografického snaženia a organizačného vedenia rodiaceho sa detského súboru,“ vyrozprávala, akoby jedným dychom. Ambiciózna učiteľka, si však „skomponovala“ svoj súbor. (1956) Skupinku tancujúcich detí pomenovala Radosť a radostné bolo i prvé verejné vystúpenie pre rodičov. „Byť pracovitý a snaživý je však málo, treba byť i zaťatý, prezieravý, cieľavedomý a hlavne učiť sa

od tých, čo to vedia. Veď učený nikto z neba nespadol. Človek si môže obľúbiť iba to, čo pozná,“ dodala. Umeniu viesť súbor sa priučila aj v súbore Družba v Trenčíne, kde ako mladé dievča tancovala a spievala.

Od zakladateľky súboru Radosť sme sa dozvedeli i to, že tento detský súbor stále účinkuje, hoci s malými prestávkami až do dnešných dní a v tomto roku oslávi svoje päťdesiatiny. Teda tak, klobúk dolu.

V Trenčíne sa zoznámila i so svojím „vyvoleným“, ako ináč, pri tanci a tak sa roku 1962 vydala a nová rodina sa presťahovala do Závažnej Poruby, lebo manžel Vladimír, ako vojak z povolania, zasa „dostal rozkaz“ učiť na vojenskej škole v Liptovskom Mikuláši.

Rezká učiteľka začala učiť v Okoličnom a čo nevidieť, s podporou a pomocou riaditeľa školy V. Piovarčího, založila aj na tomto mieste detský folklórny súbor menom Poludnica. Povedzme si, môže ryba bez vody byť?

„Rada spomínam, že 90 % tanečníkov tvorili Porubania: napr. E. Cút, P. Agnet, Katka Staroňová, Danka Jambrichová, Janka Iľanovská, Stano Beťko, Milan Iľanovský, Jano Kováč, Paľo Kováč, Peter Jambrich, Paľo Medľa, Dušan Šarafín, Dušan Vretenár, Jano Ondrejka, Ivan Niňaj, Jano Baráni, Katka Ďurišová, Želka Brošková, Milotka Batoryová, Editka Štepitová, Katka Ondrejková, Milka Šúleková, Božka Jurečková, Vlastička Beťková, Božka Valentová, Hanka Dudová, Elenka Jambrichová, Vierka Bartánusová, Kvetka Barániová, Vierka Mlynčeková, Janka Mlynčeková, Katka Kováčová, Vierka Iľanovská a mnoho ďalších, ale i talentovaný tanečník Marián Szekely, či tanečnica Janka Liškovičová.“

Ani sa nechce veriť, ale od tej doby už veru pretieklo veľa vody dolu Váhom.

Potom povila svoje deti: Janku 1963, Vladka 1966 a Juraja 1967. Po materskej nastúpila na I. ZŠ v Liptovskom Mikuláši. Tu však v roku 1968 „povila“ svoje ďalšie dieťa: **Detský folklórny súbor Ďumbier.**

A ako sa patrí, začala od začiatku. Príbeh tohoto súboru, ktorý vedie nielen ako umelecká, organizačná vedúca a choreografka,

ale aj ako krajčírka krojov i práčka v jednej osobe, dorástol na rovných 38 rokov. Je to veľa, či málo?

„Naplnil sa môj sen, staviam na tom, čo viem o ľudovom umení minulej doby. Deti sú múdre a vedia to, čo my iba tušíme. Za tie roky jednoducho vidím do hĺbky detskej duše a s deťmi radostne sprítomňujem posolstvo dávnych čias, lebo ma to baví a má to zmysel. Folklor sa stal mojím osudom. Za tie desiatky rokov som všeličo skúsila, všeličo nacvičila, všeličo nepoznané objavila, oživila a môžem povedať, že v mojom veku má človek právo aj spomínať, nielen na stovky tanečníkov, ale i na muzikantov. Ak všetkých nevymenujem, nech mi prepáčia: Terka Bajlová, Ruženka Blahušková, Peťo Palan, Miško Kubáň, Jaro Hrnčiar, Mako Szekely, Matúš Záborský...“ rozhovorila sa a my dodávame, že zostať mladým medzi mladými je tiež kus životného umenia.

Čo ma drží nad vodou

„Ďumbier vznikol ako detský tanečno-spevácky súbor za pomoci a podpory zástupcu riaditeľa školy D. Šefčíka, pomohli kolegovia zo školy: Mikluš Macko a Marienka Urbanová. Priznajme, že každý začiatok nebýva ľahký. Keď ma preložili do školy na Nábrežie, tak súbor „pricestoval“ za mnou. Tu mi nezištne pomohla Darinka Beťková. Ale keď sa začali hlásiť deti z viacerých škôl a stúpol počet záujemcov, zrazu nebolo kde cvičiť. Telocvične boli obsadené, chodby nestačili. Tak nás „prichýlil“ bývalý Pioniersky dom. Tam bola veľká sála, zrkadlá, podmienky ideálne... Činnosť súboru neskôr „zastrešil“ Dom kultúry a teraz predstavujeme jeden z mnohých záujmových útvarov Centra voľného času v Liptovskom Mikuláši,“ priblížila krátku históriu patrónov súboru. Priestory na nácvik, skladovanie krojov a rekvizít patria k tým problémom, ktoré možno riešiť len so zriaďovateľom i rodičmi. Ak počítame, že súbor tvorí 100 - 150 detí, tak tieto veci nepredstavujú jednoduchú záležitosť. Všetko uskladiť a ošetrovať predstavuje poriadnu „šichtu.“

„Jedným z najzložitejších úskalí každého detského súboru je striedanie generácií. Deti rastú, odchádzajú a nové prichádzajú. Keď nám to naozaj ide, tak naraz „zoslabneme.“ A

• Zostať mladým a medzi mladými je tiež kus životného umenia: Ľudmila Štrkolcová s manželom Vladimírom a vnúčatami

začínáme odznova. Niekedy mám toho plné zuby. Súbor má nielen zložku tanečnú, ale i hudobnú a spevácku. Tomu všetkému treba deti naučiť, na talenty však treba mať „nos“. Práve to je to, čo ma drží nad vodou. Dlhé roky tancovali v Ďumbieri i vo Váhu aj naši synovia a dcéra. Dnes moje deti a nevesta učia ďalšie deti umeniu tanca. Štafeta nezastala a to je vari to najkrajšie,“ doplnila ako vysvetlenie.

K úprimným slovám oslávenkyne dodajme, že viacerí „absolventi“ Ďumbiera úspešne pokračujú vo Váhu i v iných súboroch na Slovensku. Nielenže ovládajú základy tanečného umenia, ale čo je najdôležitejšie: osvojili si to, čo je najviac ohrozené v dnešnej dobe: ľudový tanec a jeho rôzne podoby. Na odkaz predchádzajúcich generácií neslobodno zabúdať, lebo zabudneme sami na seba. A to by bolo veľmi zle. Povedzme však, že Mirka Palanová, Julko Gabul, Vladko Vajdík, Jurko Ďuriš, Milan Herich, Milan Majzlík to „dotancovali“ až do SĽUKu, Jarko Kupčo, Vladko Florek do LÚČNICE, mnohí bývalí tanečníci sa „živí“ tancom v zahraničí ako „tancmajstri“, či choreografi. Aj tu platí to známe: čo sa za mladi naučíš... a Ľ. Štrkolcová veľmi teší, že bola pri tom. Ticho a skromne poznamenajme, že za viac ako päťdesiat rokov života venovaných folklóru vyoralala na tomto poli poriadne hlbokú brázdú a stopa jej snaženia je nádhorne čitateľná. Čo dodať na dôvažok? Jubilantke pri sviatku poďakovať a to rovno od srdca. Určite si to zaslúži.

Akoby to bolo vlani

Venované Ľudmile Štrkolcovej k sviatku

*Všedný deň života
sviatkom rozžiarený,
v mrazivom mesiaci
jednej vzácnnej ženy.*

*Sedemdesiat rokov
sťa by bolo včera,
v tom porubskom hniezde
svetlo sveta zrela.*

*Návrat k dedovizni
ku zvykom a piesni
jej životné krédo
krdle detí niesli
odchované srdcom
na nôtu ľudovú.*

*Radosť, Ďumbier, Poludnica
vystrojená tanečnica,
opliecko bielené
mašľa vo vrchoči,
krpčeka kožené,
rozžiarené oči,
valaštička v ruke,
clivá pieseň huslí,
Fašiangy, Vianoce
aj Chlapčekom sen
do pamäti vkladá
aby, až príde deň
krájala spomienky
ako z krajca chleba
omrvinku každú podržiac si v dlani.*

Akoby to bolo vlani.

*Čas však nezastaví
a nevrátiš späť.
Deti našich detí
krpčeka obujú
a pieseň ľudovú
zaspievajú tiež.*

*Nezostarne nikdy
Stále bude mladá
nimi obklopená
od skorého mlada.*

Katarína Devečková, rod. Staroňová

• Pán učiteľ Ján Vaško na stretnutí päťdesiatnikov v roku 1986: **I. rad zľava:** Zuzka Štrkolcová (Hladká), Ema Jurečková, Božena Halahijová (Brosková), Ján Vaško (Pán učiteľ Ján Vaško. V Záv. Porube pôsobil v rokoch 1931 – 45 ako učiteľ a správca školy), Anna Gállová (Jurečková), Viera Kapsiarová (Krállová), Ľudmila Štrkolcová (Vašková), **II. rad zľava:** Vladimír Kalmar, Ján Ševčík, Milan Piatka, Otilia Uhríková (Hnilová), Jolana Klimčíková (Kubovčíková), Darina Majzlíková (Staroňová), Vladimír Majerík, Ľudovít Beťko, Jaroslav Hladký, **III. rad zľava:** Dušan Pavlín, Miloš Ondrejka, Jozef Illanovský, Ľudovít Kriška, Bohuš Kováč

V manželstve žijú šesťdesiat rokov a spolu majú stosedemdesiat

Tak to obyčajne býva. Pri neobyčajnom sviatku sa treba zastaviť a zaspomínať. V manželstve žijú rovných šesťdesiat rokov a spolu majú stosedemdesiat rokov. Svadba bola 16. februára 1946. V roku 2006 oslávili vzácné výročie spoločného života. Diamantoví Kováčovci predstavujú piaty porubský manželský pár, ktorému bolo dovolené dožiť sa takéhoto jubilea.

Všetko sa v radosť obrátilo

Michal a Božena Kováčovci spolu vychovali troch synov, tešia sa zo šiestich vnúčat a dvoch pravnúčat. Keď sa v útulnom domčeku pod kostolom zide celá rodina, tak treba pripraviť osemnásť stoličiek. O čom budú asi hovoriť dvaja, čo majú k sebe blízko šesť desaťročí a spolu prežili dobré i zlé? Odpoveď je jednoduchá: o tom ako žili, čo robili, čím sa trápili, čím tešili. Ako ste sa zoznámili, kedy ste si padli do oka? „Poruba vtedy nebola veľiká. Fungoval tu čitateľský spolok a hrávali sa divadlá. Ja som hrala dievčenskú úlohu, Miško bol pri pokladni. Keď sa predstavenie skončilo, tak ma išiel vyprevadiť domov. A už bola ruka v rukáve,“ spomína pani Božena na začiatky pekného vzťahu. „Ale najskôr musela rovných 52 mesiacov čakať, lebo som narukoval k armáde, dlhé mesiace prežil na fronte, bojoval v Povstaní. Našťastie sa všetko dobre skončilo, zostal som nažive a naša láska vydržala aj dlhé odlúčenie,“ vysvetľuje pán Michal.

Február roku 1946 bol bohatý na sneh. Hoci rodina Hladkých bývala neďaleko od kostola, pri kaplnke, cesta snehom pre mladuchu v poltopánkach nebola najprijemnejšia. Z veľkej izby sa všetko vypratало, ponosili sa stoly a svadba trvala celú noc. Veď svadobčanom vyhrávala chýrna porubská kapela: Ján Mikuláš- maliar, Ján Hladký- Babec, Matej Mikuláš, Maroš Broska...

Mladým manželom sa hneď v decembri narodil syn Milan a v roku 1952 dvojčičky Jan-ko a Paľko. Syn Paľko, žiaľ, ako 38 ročný zomrel.

Doba to nebola ľahká

„Jedno z najzložitejších a najťažších období nášho života bola doba, keď som vykonával funkciu predsedu bývalého MNV v Závažnej

Diamantoví manželia sa zapísali do Pamätnej knihy obce dňa 16. februára 2006.

Porube. Boli to časy prudkého rozvoja obce a zložitých politicko-spoločenských udalostí,“ zaspomínal pán Kováč. „Do tohoto úradu som nastúpil v roku 1960 po Martinovi Niňajovi a vydržal dve volebné obdobia. Začali sme s výstavbou objektu materskej školy v akcii Z, svojpomocne sa stavala chata Opalisko, budoval sa obecný vodovod, inžinierske siete na Novej ulici, pristavovala sa budova základnej školy... Väčšinu prác robili naši ľudia, všetko však bolo potrebné organizovať, zabezpečiť stavebný materiál. „Richtárčil“ som aj v šesťdesiatom ôsmom, keď nás obsadili vojská Varšavskej zmluvy. Hoci sa v obci nič mimoriadneho nestalo, ako prejavy nesúhlasu sa objavili aj takéto heslá: „Pokryte si kury, husi, lebo prišli bratia Rusi,“, mnohí občania žiadali vyvesiť čierne zástavy a aj inak protestovať. Ani po rokoch vari netreba vysvetľovať, že vtedajšej „vrchnosti“ sa takéto formy

• 16. február 1946 - deň svadobný.

odporu nepáčili. Nebolo to jednoduché, ani ľahké, ale všetko sa dokázalo riešiť s chladnou hlavou. Po rokoch sa tieto udalosti utriasli. Tak, ako prišli, tak aj odišli. Spomienky však zostali. Zhodiť z pliec to, čo sa stalo, nemožno. Prežili sme protirečivé dejiny,“ hovorí pán Michal Kováč.

Čo si ceníte najviac na manželovi, pýtame sa manželky: „Nemôžem na neho nič zlého povedať, je to dobrý otec rodiny, starostlivý hospodár, rozvážny človek, nedal sa uniesť citom, ani v tej najzložitejšej dobe, keď bol prvým mužom v obci. Vždy sme žili skromne, tak ako nám to dovolili naše možnosti.“ Po týchto slovách manžel dlho nerozmýšľal a pohotovo povedal: „Aj keď sme sa sem tam poškriepili, pre deti, pre robotu, nikdy sme sa nehnevali, že by sme sa nerozprávali, to nepamätám. Keď prišiel obláčik, tak veľmi chytro zasvietilo slniečko.“ Tu je ten krásny príklad: ak žijú rodičia v harmonickom manželstve, tak sa tento vzťah preniesie aj na deti. Dôvera a láska musia chodiť spolu.

Hŕfť nie, ale tolerancia a trpezlivosť

Tolerancia, trpezlivosť, pochopiť jeden druhého a nie hneď hŕfť a ídeme sa rozvádzať. Rozvádzať sa, ale len pokiaľ nie sú deti. Odpustiť, zabudnúť a ídeme ďalej, takto dako vyjadrili jubilujúci manželia filozofiu

šťastného manželstva. „A pritom ani ja som to nemala v živote ľahké, priznáva pani Božena: vyopatrovala som si deti, jedného navždy vyprevadila, neúrekom narobila po stavbách, dlho robila na družstve v rastlinnej, rovných pätnásť rokov striekala kožu v koziaroch a na dôchodku? Do hory sadiť stromky, vyžínať.. Celý život robota ťažká, ale tu som a môžem poklopať o drevo, že zdravie mi zatiaľ žičí, vážnejšie som chorá nebola, zdravotnú kartu mám skoro čistú, len oči neslúžia ako dakedy. Aj nohu som polámala, tak len s paličkou - pomocničkou chodím po dedine, do obchodu, na poštu, ale len v lete. Mám dobré všetky tri nevesty: pomôžu, vybaví, čo treba. V mojom veku sa teším každému novému ránu. A ako čakáme na jar. Záhradka, kvietky, celkom ožijeme...“ rozhovorila sa a dodala: „Obetovať sa pre všetkých je tiež práca na úkor svojho času a svojej rodiny. Bola som jednou z prvých speváčok zboru pre občianske záležitosti a v tej dobe občianskych obradov bývalo neúrekom. V nedeľu do obeda chytro navariť a poobede aj dve, tri akcie na obecnom úrade. Všetko sa však stihlo, rada som chodila medzi ľuďmi a ešte väčšiu radosť prežívala, keď sme ľudí potešili, z obyčajného dňa spravili sviatok,“ skonštatovala jubilantka. Zapojila sa do činnosti červeného kríža v obci a veľakrát, ako dobrovoľný darca, darovala najvzácnejšiu tekutinu.

Dlhá chvíľa? Kdeže...

Ak sme začali dopytom, tak rovnako končíme jednoduchou otázkou: Čo robíte celý deň, čomu sa venujete, nie je vám dlhá chvíľa? „Ale kdeže... Doma si všetko porobíme, poupratujeme, prečítame noviny, sledujeme „televízku“, najradšej pozeráme romantické filmy, lúštíme krížovky, čakáme deti, vnúčatka... Záhradka, to je náš svet a kavička, to je tiež náš rituál,“ zhodne hovoria a je to pravda. Svoj život prežili bez škandálov, v porozumení, pochopení, v rodinnom šťastí, bez honby za majetkami. Príklad ich vzťahu potvrdzuje, že na svete ešte existuje pravé, nefalšované, obyčajné ľudské šťastie, ktoré sa nedá kúpiť, ani vyhrať v žiadnej lotérii.

Dušan Migaľ

Starosta P. Baráni poďakoval manželom Kováčovcom za všetku prácu pre obec a odovzdal Pamätnú plaketu Závažnej Poruby.

Dobrý deň a ďakujem Vám za všetko, pán Rúfus!

Takto by som sa dnes prihovarila vzácnnej osobnosti, po boku ktorej som mohla viac ako jedno desaťročie poznávať hodnoty osvetárskeho chlebička, jeho slasti i strasti. Po prvý raz som sa s pánom Petrom Rúfusom stretla 5. septembra 1963 v Okresnom dome osvety v Liptovskom Mikuláši, kam som ako učiteľka prišla pracovať do oddelenia záujmovej umeleckej činnosti. Bol pondelok, vonku pršalo, pracovníci sa zhromažďovali na pravidelnú pracovnú poradu. Medzi nimi sa nedal prehliadnuť vysoký, sivovlasý pán v modrom, ručne pletenom svetri. Keď som sa mu predstavila, opätovne povedal: Volám sa Rúfus. V tej chvíli mi hlavou preletela myšlienka, či to nie je otec básnika Milana Rúfusa a herečky Olgy Rúfusovej. Nemýlila som sa. Možno úcta k rodičovi, ktorý má takéto talentované deti, možno úprimný stisk ruky, ktorej teplo cítim dodnes, možno nové, neznáme pracovisko, všetko to dokopy spôsobilo, že som od samého začiatku cítila v pánu Rúfusovi oporu, istotu, priľnula som k nemu ako k otcovi (svojho som už vtedy, žiaľ, nemala). Nikdy som mu, čo k nemu cítim nepovedala, myslím však, že on to dobre vedel. Pán Rúfus nemal rád bezduché, prázdne slová. Nehovoril veľa, ale povedal mnoho. Stačila jedna obyčajná veta, a bol v nej toľko životnej múdrosti, že sa nedalo nerozmyšľať o pravdivosti jeho slov. Bol múdry, rozfhadený a preto medzi pracovníkmi aj vážený. Jeho slová a činy sa nerozchádzali nikdy. Vytrvalo, občas i neprijemne upozorňoval, ako veľmi sú potrebné v každom ľudskom konaní mravné zásady. Keď som prežívala rodinné i osobné problémy, vždy vycítil, kedy je tá správna chvíľa na rozhovor a ponúkol pomoc, a ak bolo treba, aj napomenul tým svojim rúfusovským „spôsobom“. Pán Peter Rúfus bol druhým riaditeľom Okresného domu osvety (1954-1955). Neskôr ho v tejto náročnej funkcii vystriedal Ján Lukášik a on prebral starostlivosť o hospodársky chod zariadenia. Okrem toho mal na starosti kurzy varenia, pečenia a šitia v celom Liptove. Bola som svedkom, ako zodpovedne tieto kurzy zabezpečoval a ako dôstojne pripravoval ich ukončenie. K jeho obľúbeným činnostiam krátko po obede patrilo čítanie novín, najmä obľúbeného Kultúrneho života. Keď dočítal, rozhovoril sa, a to bol pre nás mladých z vedľajšej kancelárie signál, že máme ísť počúvať. To bola naša škola života. Neznášal pokrytectvo, škodoradosť, osočovanie. Bol priamy a čestný. Neúcta k ľuďom, nech robili akúkoľvek prácu, ho vedela veľmi boľieť. Mojou náplňou práce v Okresnom dome osvety v Lipt. Mikuláši bola vtedy starostlivosť o hudbu - spev - tanec a umelecký prednes. Raz sme (i s kolegami) prišli na družstevnú zábavu do Závažnej Poruby skontrolovať tanečnú hudbu, ako si plní svoje povinnosti a či finančne nepredražila účinkovanie. Nevedeli sme, že na zábave sa stretneme aj s pánom Rúfusom. Prekvapenie a radosť, ktorú mal z nášho príchodu vyjadril slovami: „Mama, deti z osvety sa tu, nože im urobme miesto pri stole, nech si sadnú medzi nás.“ Posedeli sme a bolo nám spolu dobre. Pán Rúfus bol osvetár telom i dušou. Sám nacvičil v rôznych spolkoch obce okolo päťdesiat celovečerných hier. Odborná literatúra o ochotníckom divadle uvádza, že to bol skúsený režisér a divadelný praktik. V čase, keď ochotnícke divadlo v Závažnej Porube živorilo, zozbieral a zostavil pásmo zvykov. Ako z chleba si zo spomienok ulomíš, ktoré r. 1970 aj sám režíroval. Pani Rúfusová ušila do tohto pásma všetky dievčenské a ženské kroje. Okrem zvykov, ktoré Okresný osvetový dom vydal tlačou, zanechal nám pán Rúfus ešte jedno pozoruhodné dielo-Pamäti osvetového pracovníka. V nich zaznamenal, ako kultúru v obci rozvíjalo v r. 1905 - 1975 6 generácií. Ešte jeden krásny zvyk, ktorý pán Rúfus dodržiaval, chcem spomenúť. Ako dôchodca vždy tesne pred Vianocami prišiel medzi nás zavinšovať sviatky, opýtať sa, čo robíme. Tak tomu bolo aj na Vianoce r. 1976. Trochu dlhšie ako mal vo zvyku si posedel v našej kancelárii, porozprával, popýtal sa, kto čo robí, potom vstal a so slovami: „Mama varí kuľšašu, a tú treba jesť teplú, aby sa nehnevala,“ odišiel od nás trochu unavený, ale s pokojom v duši. Viac sme sa už nevideli. 27. februára nasledujúceho roka sme pána Rúfusa stratili navždy.

Nad'a Gilániová, L. Mikuláš

V obrazovej kronike ukladáme zhustenú históriu 70. rokov divadla, ktoré slúžilo kultúrnemu povzneseniu našej obce. S akou láskou sme túto prácu vykonávali, s takou ju odovzdávame našim vd'áčnym potomkom. Žiadame tých, ktorí pocho-
pia význam tohto diela, aby ho opatrovali a znásobovali, a tak si zaslúžili úctu od svojich nastávajúcich generácií.

Peter Rúfus

S o b o t a

Milan Rúfus

*Dnes príde domov Adam stvoriteľ
a vápnom bude voňať celý večer.
V jeho dlaniach jak riečka v koryte
leží náš svet, v nich ako riečka tečie.*

*On stvoril dvor, dom, kúty stodoly.
To jeho ruka vymúrала steny
pre priestory, kde detstvu po vôli
deje sa zázrak. Zázrak vyvolených.*

*On žil, už vediac, ja som iba žil.
A nevedomky lial som sladké víno
do nádoby, čo z hliny vykrúžil.
Raz do týždňa k nám chodil ožiť pri ňom.*

*Pohladiť zľahka deti po hlávkach
a telo vystrieť do teplého kúta,
kde panovala matka rozprávka,
svietila dlážka, ženou vydrhnutá.*

*Za ním, tak ako vlečka za kráľom
do domu vošiel pokoj bezpečnosti.
Akoby skrze neho trvalo,
čo žilo v nás. V nás, kostiach jeho kostí.*

*Hned' mali veci pevné obrysy,
len sa ich dotkol vyrobenou dlaňou.
A ja som chválil život, dobrý si.
A každú smietku miloval som na ňom.*

Otec bol sviatok

Peter Rúfus
(1906 - 1977)

V tomto roku, dňa 16. júna 2006 si pripomenieme 100 rokov od narodenia Petra Rúfusa, otca básnika Milana, herečky Olgy a starého otca popredných sloven-

ských hercov Petra Rúfusa a Dáši Rúfusovej.

Do histórie Závažnej Poruby sa zapísal ako výrazná osobnosť, ktorá svojím pôsobením zanechala trvalé stopy v kultúrno-spoločenskom dianí obce. V roku 1930 nacvičil prvú divadelnú hru Drotár a potom rovných štyridsať rokov pôsobil nielen ako režisér, herec, ale i inšpicient porubského ochotníckeho divadla.

Za štyridsať rokov obetavej práce pre divadlo uviedol na dosky, čo znamenajú svet, spolu 55 divadelných hier. Svoju dráhu režiséra ukončil v roku 1970 uvedením Pásma zvykov obce. Svoju prácu na poli osvety zaznamenal v diele Pamäti kultúrno - osvetového pracovníka. Vyhotovil i kroniku dokumentov porubského ochotníckeho divadla od roku 1905 do roku 1970. Dlhšiu dobu pôsobil aj ako riaditeľ Miestneho osvetového strediska v Závažnej Porube, predseda Miestneho odboru Matice slovenskej a správca knižnice. V rokoch 1952 - 1953 vykonával funkciu predsedu miestneho národného výboru. Určitý čas pôsobil aj ako riaditeľ Okresného osvetového strediska v Liptovskom Mikuláši. Zomrel v roku 1977.

-dm-

Až dozrieme päťdesiatročná

V roku 1956 v nakladateľstve Slovenský spisovateľ, v edícii Pôvodná poézia, vyšla prvá básnická zbierka Milana Rúfusa **Až dozrieme**. Obálku navrhol Ernest Špitz.

-dm-

ŠKOLSKÉ ZRKADIELKO

OKIENKO MATERSKEJ ŠKOLY

Ani sme sa nenazdali a máme za sebou 1 polrok zo školského roku 2005/06. Našu MŠ navštevuje 32 detí, v 1. triede je 17 detí a v 2. triede je 15 detí z toho máme 8 predškolákov.

Našou prvou akciou v školskom roku bola šarkaniáda, konala sa na Žiarci a počasie nám prišlo. V októbri sa konali dni športu – viacboj všestranosti, na ktorej sa zúčastnili aj deti z našej školy. Na návšteve sme mali aj starých rodičov, deti im pripravili program k mesiacu úcty k starším. Od novembra deti spolu s rodičmi začali chystať vianočnú burzu, deti spolu s pani učiteľkami odlievali do foriem a šikovné „maminy“ figúrky zdobili a potom ponúkali. Na koniec roka bol deti v materskej škole pozrieť aj Mikuláš. Deti mu predvedli program, ktorý nacvičili a za to boli odmenené sladkou odmenou. Deti vystupovali aj na besiedke v Kultúrnom dome.

V januári sa boli naši predškoláci pozrieť ako to vyzerá v naozajstnej škole. 16. januára sa konal zápis do ZŠ. V tomto mesiaci sa začali pripravovať aj zimné športové hry, ktoré sa odkladali pre nepriazň počasia. Nakoniec sa uskutočnili 4.2.06. Konali sa na starom hrisku. Deti súťažili vo viacerých disciplínach, na lyžiach, na sánkach, boboch a lopároch. Súťažili aj rodičia spolu s deťmi. Na záver pretekov bol ohňostroj, ktorý sa deťom veľmi páčil. Každé dieťa dostalo sladkú odmenu, medailu a pamätný list.

11.2.06 Kultúrny dom ožil rôznymi postavami: princeznami, vodníkmi, čarodějníkmi, vílami, čertíkmi, konal sa maškarný bál detí spolu so žiakmi Základnej školy v Záv. Porube. Nálada bola veľmi dobrá, do tanca nám hral DJ Vlado Balco. Detičky si aj zasúťažili o sladké odmeny.

Vo februári nás ešte čaká školské kolo v sólovom speve. Čo nevidieť sa blíži jar a s ňou aj sviatky jari a naša škôlka už pripravuje veľkonočnú burzu.

Čo sa udeje nové v našej škôlke vás budeme informovať v niektorých Porubských novinách.

Miroslava Niňajová

Výroky detí z MŠ na tému - môj najkrajší zážitok zo zimných hier.

Mne sa najviac páčil nasprejovaný snehuliak na snehu, čo bol v cieľi... trochu sme ho aj potom podupkali.

Sebastiánko Kuzma

Mne sa páčila jazda na lyžiach.

Janko Mlynček

Pekný zážitok som mala z ohňostroja,... najviac sa mi páčilo, keď ujo držal petardu a pufkali z nej farby.

Michalka Macková

Bobovanie sa páčilo zasa mne, lebo som bola smelá ... išlo to rýchlo.

Lenka Niňajová

Mne sa páčilo, ako som šla s Lubkom na sánkach a s pani riaditeľkou a malými deťmi na veľkom igelite.

Nikolka Tkáčová

My sme leteli s Jurkom Iľanovským na boboch a vykotilo nás a my sme spadli a strašne sme sa smiali.

Jakubko Piatka

Ja som išla s ocinom na sánkach a sama na lopári a to sa mi páčilo.

Natália Petrášová

Prvý ročník zimných hier

Čože to uvidelo zimné kostrbaté slniečko, keď v sobotu 4. februára vykuklo spoza mráčka nad „Starým“ ihriskom za dedinou?

Veselú bandu porubských škôlkárov spolu so svojimi tetami učiteľkami, rodičmi, ba aj starými rodičmi. Čo tam len všetci robia? – čudovalo sa. Z výšky dobre videlo v snehu nakresleného snehuliaka a zapálené ohníčky. Keď sa lepšie prizrelo, zistilo, že ohníčky sú horiace fakle. Skoro ako na olympiáde – pomyslelo si. A nebolo ďaleko od pravdy. Na Starom ihrisku sa začínal prvý ročník zimných hier. Každé športové hry majú svojho maskota. Škôlkárske mali hneď dvoch: snehuliakov Kubka a Matka, ktorí neustále pobežovali po svahu a plnili si svoje povinnosti.

Po krátkej rozsvietke, sľube detí a rodičov nastúpili malí pretekári na štart. Začínali lyžiar slalomom cez naozajstné bránky. Výkony to boli priam profesionálne. Rapkáče a zvonce, povzbudzovanie rodičov a p. učiteľiek zdôrazňovali atmosféru veľkých pretekov. Tí, čo sa lyžovať ešte nenaučili, súťažili v jazde na sánkach, boboch, skútroch a klzákoch. Kde – tu sánky utiekli, kde – tu sa niekto vyvalil, hlavná vec, že sa nikomu nič nestalo. Čerešničkou na torte bola jazda pani riaditeľky Katky na veľkom igelite spolu s deťmi. No to bola paráda! Po súťažiach dobre padol teplý čajik na zohriatie a sladká odmena.

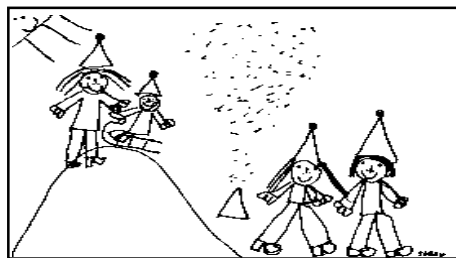
A keby nebolo zašlo slniečko za šedivý mrak, malo by sa ešte na čo pozeráť. V prostredí kruhu vyštipávaných detí čosi zaprašťalo a vzápätí sa rozžiarila najväčšia prskavka, akú deti videli. „Ešte, ešte“ – kričali. Keď zdvihli hlávky hore, na oblohe videli to isté – ohňostroj ako na Nový rok. Ktorési z detí zakričalo: „bude polnoc!“ Polnoc nebola, bolo to nádherné ukončenie prvých športových hier. Na samučký koniec teta učiteľka Mikulášová a teta riaditeľka Katka Jambrichová rozdali deťom diplomy za účasť a na krk im zavesili medaily s ich menom. Mamičky im ich odložili, aby po rokoch, keď už budú veľkí, spomínali na tento deň. Deň síce mrazivý, ale prehriaty láskou a spolupatričnosťou všetkých, ktorí sa ho zúčastnili. Bol to deň, na ktorý sa nezačubda.

Ďakujeme zaň!

Katka Devečková

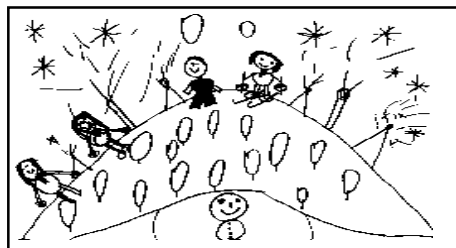
Galéria škôlkárov

Sarah Bašistová, 5 rokov

Janko Mlynček, 5,5 roka

Michalka Macková, 6 rokov

Divadlo

V utorok 21.februára sme boli na divadle. Teta nám hrala o Rozmarínke, ktorá chcela každý deň iné šaty. Stále iba vymýšľala. Raz chcela šaty jahôdkové, potom rosené a snehové. Potom chcela šaty z mušíc krídel a z rybích šupín a napokon sa jej nepáčili. Vymyslela si šaty zo pšenice. Keď prišla na bál, všetci jej závideli. Potom prišla domov a celé šaty ju pichali. Keď pšenica dozrela, tak šaty vyzliekli. Rozmarínka už nevymýšľala a polepšila sa.

Veronika Bátorová, 3 .roč.

Zimné hry

Som posledný deň v škole pred zimnými prázdninami. Skončila sa škola a ponáhľam sa domov aj s bratom. Na druhý deň pricestovali naše sesternice s rodičmi ku starkej. Starká nám rýchlo zavolala, že už prišli. S bratom a rodičmi sme sa rýchlo naobedovali a bežali sme s bratom ku starkej. Často sme chodili na bežky a na zjazdové lyžovanie. Stavali sme aj snehuliakov a guľovali sme sa. No prišiel deň Vianoc. Museli sme celý deň čakať a čakať do večera, až hodiny ukázali 18 hod. Najedli sme sa a rozbaľovali darčeky. Boli tam krásne dary. No znova prišli obyčajné prázdniny. Znova stavanie snehuliakov a guľovačky. Potom bol Silvester a koniec prázdnin. Sesternice odišli a znova začala škola.

O.Vadovický 3.roč.

Fórum pedagogiky 2006 - Naučme sa učiť, učíme sa pre život

Zimná olympiáda

Zimná olympiáda bola na Polčenom v nedeľu 5. 2. 2006. Bolo päť disciplín: beh na lyžiach, sánkovanie, bobovanie, lopárovanie a zjazd. Na olympiáde sa zúčastňujem každoročne. Tentoraz som pretekal v zjazde a bobovaní. V žiadnej disciplíne som sa neumiestnil, ale bol som rád, že som sa zúčastnil. Moja sestra dostala diplom zo zjazdu a behu. Ale aj keď som nedostal diplom, dali mi pero s a sladkú odmenu.

Jakub Orvoš, 4. ročník

Karneval

Nevedel som sa dočkať, kedy bude karneval. Mamina mi vyhládla kostým mušketera. Začal sa vytúžený karneval. Asi po polhodine nám DJ pustil hudbu. Bolo tam veľa pekných masiek. Najviac sa mi páčili masky: pirát Jurko Kozák, kovboji a víly. Veľmi dobrá zábava bola s Miškom Štrkolcom, ktorý bol Zorro a s Peťom Ilavským, ktorý bol kovboj. Potom sa začali súťaže. Prvá súťaž bola jedenie tyčíniek. Vilomeniny bola tiež veľmi dobrá súťaž, lebo ako v naozajstných Vilomeninách, museli sme zohnať rôzne veci. Už teraz sa teším na ďalší karneval.

Michal Agnet, 3. ročník

Naša škola uskutočnila karneval. Ja som bola vílou a kamarátka Katka Kleopatrou. Páčili sa mi súťaže. Vilomeniny, behanie po novinách, jedenie tyčíniek... Vilomeniny sa hrali v piatich družstvách. Naše družstvo malo takéto úlohy. Nájst' 5 Sk, kabelku, korunku princeznej, vetrovku, pohár s čajom a náramok. Súťaž jedenie tyčíniek sa hrala v dvojiciach. Každá dvojica mala jednu tyčinku, ktorú si dal jeden žiak z dvojice do úst z jedného konca a druhý žiak z dvojice do druhého konca. Keď nás odštartovali, tak sme začali jesť. Potom bola súťaž behanie po novinách. Tá sa mi veľmi páčila. Za odmenu sme dostali sladkosti. Boli tam pekné masky. Páčil sa mi mušketer a predavač kečupov Snico. Chcem poďakovať všetkým dospelým, ktorí uskutočnili karneval. Ďakujeme.

Hana Lešťanová, 3. ročník

Na karneval som sa veľmi tešil, lebo je iba raz za rok a ešte aj preto, lebo je tam dobrá zábava. Aj tento rok tam bolo veľa dobrej zábavy a veľa pekných masiek. Ja som bol výrobca kečupu značky: SNICO. Boli tam aj ako vždy dobré a zaujímavé hry. Najviac sa mi páčila hra Vilomeniny, v ktorej sme museli zohnať dosť vecí. Na koniec sme si zaspievali pesničku od SUPER STAR (kým vieš snívaj). Boli tam veľmi pekné masky ako sú: mušketer, Kleopatra, kovboj, kukláč, vojak, hríbik, mačička a teta. Bolo tam aj veľmi dobré pohostenie. Ďakujeme!

Dominik Filkus 3. ročník

Karneval sa konal v sobotu 11. 2. Bol v kultúrnom dome. Masku sme si požičali. Bola som Kleopatra a mala som smiešnu parochňu. Na karnevale boli zábavné hry, pohyblivý chodník, Vilomeniny, držali sme v ústach lyžičku s pinpongovou loptičkou. Najviac sa mi páčila hra pohyblivý chodník, lebo sme chodili po novinových stránkach. Vyhrávali sme cukríky a gumové zvieratká. Ale boli tam aj krásne masky, víly, kovboji, Zorro, mušketeri.

Katka Agnetová, 3. ročník

Karneval bol v kultúrnom dome 11. februára 2006. Na karnevale som bol Zorro. Konalo sa tam veľa súťaží. Napríklad takéto súťaže: s tyčinkou a Vilomeniny. Za súťaž sme dostávali cukríky. Bolo tam veľmi veľa krásnych masiek. Napríklad: 2 kovboji (Peťko Ilavský, Kubo Hrdko) alebo Kleopatra (Katka Agnetová) alebo mušketer (Michal Agnet). Škôlkári mali tiež pekné masky. Napríklad: kráľ, víla, kovboj a vojak.

Michal Štrkolec, 3. ročník

Karneval sa uskutočnil 11. 2. 2006 o 15 hod. v kultúrnom dome. Boli tam všelijaké masky: vodník, víly, princezné, cigánka, kráľovná mečov... Ja som bola princezná. Súťažili sme v rôznych súťažiach: Vilomeniny, jedenie tyčíniek a rôzne iné. Zúčastnila som sa všetkých. Za odmenu sme dostali sladkosti. Zabávali sme sa a tancovali. Karneval sa mi veľmi páčil.

Svetlana Mudroňová, 4. ročník

Dňa 11. 2. 2006 sa uskutočnil detský karneval. Stretli sme sa 14,30 hod. s kamarátkami, hoci sa začínal o 15 hod. Všetci sme už boli nudočkaví. Boli tam rôzne masky, napr. vodník, princezné, Jánošík, pirát, cigánka, kleopatra... Moja maska bola kráľovná mečov. Najviac sa mi páčili dve masky vodník a kráľovná mečov. Boli to moje kamarátky. Mali sme tam fantastické dobrôtky, každý niečo doniesol. Súťaže boli zaujímavé, napr. Vilomeniny, jedenie tyčíniek a nosenie loptičky na lyžičke a na koniec sme spievali SLOVENSKO HEADÁ SUPERSTAR. Nikomu sa nechcelo odísť, lebo tam bola fajn zábava. Tento karneval bol najzaujímavejší. Moji rodičia išli večer na ples aj s tetou a újom. Ja som bola so sesternicami doma. Pôjdem na karneval aj na budúci rok.

Simonka Kurajdová, 4. ročník

Bol 11. 2. 2006 v sobotu o 15. hod. v kultúrnom dome. Ja som bola Cigánka. Boli tam ešte iné masky, napríklad: vodník, kráľovná mečov, Jánošík, doktor, Kleopatra, trpaslík, víla, vojak a najviac bolo princezien. Mali sme rôzne súťaže: jedenie tyčíniek, Vilomeniny, nosenie loptičky na lyžičke a rôzne iné. Karneval sa skončil o 18,30 hod. Bolo tam super.

Nikola Madarásová, 4. ročník

Výlet do Veľkej Rače

Jedného dňa sme sa s rodičmi rozhodli, že sa pôjdeme na tri dni lyžovať do Veľkej Rače. Cestovali sme tam autom. Keď sme dorazili, ubytovali sme sa v hoteli u Kyčeru. Dali sme si kufre do bytu a hneď sme sa obuli do lyžiarok a išli sme sa lyžovať. Boli sme aj na šesťsedačke a ja na štvorsedačke. Prvý deň nám bolo dobre. Druhý deň ocko vymyslel trať, po ktorej sme išli 3500 metrov. Na tretí deň sme sa boli lyžovať ráno, lebo na obed sme už museli odísť. Rozlúčili sme sa a išli sme domov. Bol to krásny výlet, kde sme si výborne oddýchli aj zalyžovali.

Silvia Máliková, 4. ročník

Vtáčia chrípka

Vtáčia chrípka je infekčné ochorenie spôsobené vírusom z čeľade Orthomyxoviridae. Vyskytuje sa hlavne u divých kačíc, husí, labutí, čajok, kormoránov, moriek, perličiek, prepelíc, domácej hydiny, holubov, hrdličiek, škorcov, drozdov, lastovičiek, vrabcov a iných voľne žijúcich druhov vtákov. Ochorenie sa môže preniesť aj na iné cicavce, hlavne ošipané, psy, mačky ale i na človeka (typ H5N1).

Pôvodca tohto ochorenia patrí do rodu Influenzavírus A. Na základe povrchových antigénov vytvára 16 známych typov proteínu H a 9 typov proteínu N. Tieto typy sa v prírode vyskytujú v rôznych kombináciách. V súčasnosti je najobávanejším typom vírus H5N1, ktorý spôsobuje smrteľné ochorenie aj u ľudí. Vírus v truse preživa 30 dní pri teplote 4°C alebo 7 dní pri 20°C, pri izbovej teplote na slame 28 dní a na vaječnej škrupine 8 dní. Vírus je schopný určiť čas prežiť aj vo vode. Je stabilný pri pH 7 - 8, ale kyslé prostredie ho ničí. Je citlivý na éter, jód, amonné soli a tukové rozpúšťadlá. Vysoké teploty pri varení ho spoľahlivo ničia. Z dezinfekčných prostriedkov sa môže použiť 2 až 4% lúh sodný, 2 až 4% chlórové vápno, 4 až 8% chloramin B, ale aj formalín v 10% koncentrácii.

Prenos vírusu medzi vtákmi je spôsobený výlučkami sekrétov horných dýchacích ciest – kvapôčkami, kašľom, kýchaním ale aj trusom. Vírus sa v chove šíri kontaktom chorých zvierat, prostredníctvom ošetrovateľov, kontaminovanými predmetmi, dopravnými prostriedkami, krmivom, vodou a násadovými vajcami. Prenos na iné druhy je spôsobený taktiež tým, že choré zvieratá sa stávajú potravou pre dravce, mačky, psy a iné predátory. Významnými prenášačmi sú hlavne sťahovavé vtáky počas svojej migrácie. Závažné je zistenie, že hydina, ktorá prežije, vylučuje ešte 10 dní vírus sekrétom z dutiny ústnej a trusom.

Inkubačná doba – čiže doba od vniknutia vírusu do organizmu po klinické príznaky je podľa priebehu ochorenia od niekoľkých hodín do troch dní u individuálnych vtákov a viac až do 14 dní v krdli.

Hlavnými klinickými príznakmi u postihnutých vtákov je strata plachosti, znížená aktivita a príjem krmiva, našuchorené perie a pokles znášky u nosníc. Objavuje sa kašeľ, kýchanie, chrapot, nadmerné slzenie, opuchy hlavy, viečok a výtok z nosových otvorov. Ďalej sa vyskytujú poruchy tráviaceho aparátu (hnačky) a nervového systému (krče, poruchy pohybu). V konečnom dôsledku nastáva úhyn postihnutého zvieratá. V niektorých prípadoch pri veľmi rýchlom priebehu ochorenia choré vtáky hynú ešte pred nástupom vonkajších príznakov.

Pri výskyte nákazy sa vyhlasuje ohnisko nákazy, zároveň sa určí ochranné pásmo s polomerom 3 km a pásmo dohľadu s polomerom 10 km, kde sa stanovujú ochranné opatrenia, ako je používanie dezinfekcie pri vstupoch a výstupoch z chovu, pravidelná kontrola všetkých chovov hydiny, zákaz odosu hydiny a násadových vajec z chovov, zákaz vyvážania alebo rozhadzovania použitej podstielky a hnoja hydiny bez povolenia.

Ak sa výskyt ochorenia objaví v chove hydiny, bude nariadené usmrtenie všetkej hydiny v chove, všetok materiál v chove musí byť ošetrovaný, dezinfikovaný a všetok odpad neškodne odstránený. Po týchto činnostiach bude následne urobená očista a dezinfekcia budov využívaných na ustajnenie hydiny, ich okolia a dopravných prostriedkov.

V chovoch hydiny je mimoriadne dôležité zamedziť priamemu a nepriamemu kontaktu voľne žijúceho vtáctva, zvlášť vodného vtáctva s hydinou. Zabezpečiť prísne oddelenie vodnej hydiny od ostatnej. Novoprisunutú hydinu umiestniť do vyčistených a vydezinfikovaných priestorov. Hydinu držať pod prístreškom a kŕmiť tak, aby sa zamedzilo prístupu voľne žijúceho vtáctva ku kŕmidlám a napájачkám. Akékoľvek zmeny chovania hydiny, zmeny zdravotného stavu, prípadné úhyny hlásiť na regionálnu veterinárnu a potravinovú správu. U zamestnancov hydínových fariem platí zákaz chovu hydiny v domových hospodárstvach.

Schopnosť vírusu vtácej chrípky H5N1 infikovať človeka bola potvrdená už v roku 1997. Prenos sa uskutočňuje hlavne kvapôčkovou infekciou. Vstupnou bránou je sliznica dýchacích ciest. Doterajšie spôsoby prenosu súviseli väčšinou s priamym kontaktom s nakazenou hydinou v chovoch, po skľabaní chorej hydiny, manipuláciou s bojovými kohútmi, hraním sa s hydinou, konzumáciou surovej kačacej krvi, ale aj nedostatočne uvarenej hydiny. Po nákuze u človeka bývajú horúčky nad 38°C, s prejavmi postihnutia dolných dýchacích ciest, zápaly spojiviek, hnačky, zvracanie, bolesti brucha, krvácanie z nosa a ďalšie častejšie ako pri ľudských typoch chrípky. Ochorenie môže končiť smrťou.

V tomto období, keď sa zvyšuje migrácia sťahovavého vtáctva, zvýši sa aj nebezpečenstvo výskytu tohto ochorenia. Preto je potrebná zvýšená ostražitosť v chovoch, ale aj v prírode. Pri náleze uhynutého vtáctva je potrebné hlavne sa ho nedotýkať a oznámiť to na Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu v Liptovskom Mikuláši - číslo telefónu 5522679, alebo prípadne na Protinákazové centrum MP SR – horúca nonstop linka 0800 127 127. Privolanej veterinárny lekár posúdi vhodnosť odberu materiálu do ŠVÚ Zvolen, prípadne likvidáciu uhynutého zvieratá.

Infekcia vírusom vtácej chrípky H5N1 je vážna hrozba, ktorá by mohla byť príčinou pandémie chrípky s tragickými následkami pre celé ľudstvo. Prvoradou úlohou v snahe predísť vzniku pandémie je obmedzovať ďalšie šírenie tejto infekcie medzi vtákmi a snažiť sa ešte dôslednejšie o prevenciu jej prenosu na ľudí.

MVDr. Vincent Sokolský

ŠPORT

Turistický kalendár na rok 2006

Dátum	Ciele	Vedúci
Marec		
26.III	Demänovská dolina-Rohačka	Grieš
Apríl		
2.IV	Dolina vyvierania - Iľanovské sedlo	Grieš
9.IV	Prosiecka-Kvačianska Dolina	Kulhavý
17.IV	Liptovský Starhrad	Migaľa
23.IV	Šíp	Grieš
30.IV	Okolo Mary - cyklo	Migaľa
Máj		
7.V	Výstup na Sinú	Kulhavý
14.V	Demänovská Poludnica(guláš)	Plchová
21.V	Trnovec- Vrchvarta-cyklo	Migaľa
22.V	Súľovské skaly	Brantál
28.V	Poludnica	Kulhavý
Jún		
4.VI	Lúčanská Malá Fatra	Brantál
11.VI	Krakova hoľa	Migaľa
18.VI	Jaskyňa mŕtvych netopierov	V. Jurečka
25.VI	Železné - cyklo	Migaľa
Júl		
2.VII	Salatin	V. Jurečka
9.VII	Slovenský raj	Brantál
16.VII	Klín	Kulhavý
23.VII	Cyklo - Štrba(Poprad) - Z. Poruba	Brantál
30.VII	Hrebeňovka-Nízke Tatry	V. Jurečka
August		
6.VIII	Belianske Tatry	V. Jurečka
13.VIII	Veľká kamenistá	Migaľa
20.VIII	Ohnište	Kulhavý
27.VIII	Kráľova hoľa	Grieš
September		
3.IX	Výstup na Bystrú	V. Jurečka
10.IX	Čierny kameň- Rakyty	Brantál
17.IX	Kôprovský štít	Grieš
24.IX	Jakubína	V. Jurečka
Október		
1.X	Baníkov	Grieš
8.X	Račkova dolina - Žiarska dolina	Kulhavý
15.X	Veľký bok	Brantál
22.X	Prosečné	Plchová
29.X	Záver sezóny- Jánska dolina	Kulhavý
December		
26.12.	Poludnica	Kulhavý

Majstrovstvá sveta veteránov

Medzi 18 slovenskými účastníkmi Majstrovstiev sveta veteránov v bežekom lyžovaní v talianskom Brussoni, ktoré sa uskutočnili tesne pred ZOH v Turíne v dňoch 4. – 11.2.2006 boli aj traja pretekári našej obce.

Umiestnenie :

kat. 56-60 rokov (51-62 pretekárov)
Valent Bohuš - 10 km (27.miesto), 30 km(36. miesto), 45 km (29. miesto) štafeta (12. miesto).

kat. 51-55 rokov
Staroň Vladimír 10 km (30. miesto), štafeta (10. miesto) (pre zdravotné problémy neštartoval v ostatných pretekoch. Na MS pôsobil v štvorčlennej medzinárodnej jure)

kategória 56-60 rokov (18-21 pretekárov)
Staroňová Anna 15 km (14. miesto), 10 km (11. miesto), 30 km (14. miesto) štafeta (6. miesto)

Ďakujeme Ing. Bukovinskému (Procar), Obecnému úradu v Záv. Porube, p. Fogašovi (CYRO), Ing. Šiarnikovi (Quiltex), p. Jáger, Ing. Brtkovi (Alconet), Ing. Bigdovi (Palúčanská pekárňa), Hypermove a mäsiarstvu U Mariana Lipt. Mikuláš. Aj s ich príspevím sme pokryli časť nákladov spojenú s našou reprezentáciou na MS.

Výsledky Liptovskej bežeckej ligy – leto 2005

mladší žiaci - 3. Juraj Lešťan, mladšie žiačky - 2. Mária Žiaková
muži 50-59 r. - 1. Bohuš Valent, 3. Ján Lupták

ženy nad 50 r. - 2. Anna Staroňová
Majstrovstvá SR veteránov v behu na lyžiach Časť 28. 1. 2006
muži 50-59 r. 1. Vladimír Staroň, 3. Bohuš Valent, 4. Ján Lupták
ženy nad 40 r., 2. Anna Staroňová

34. ročník Behu oslobodenia – 2. kolo Pohár lyžiarskeho zväzu Liptova – Záv. Poruba 19.2.2006
najmladšie žiačky - 3. Veronika Beťková, 4. Hana Lešťanová, 5. Denisa Tomášáková, najmladší žiaci - 4. Eugen Vadovický, 7. Jakub Niňaj, 10. Adam Dzúr, 11. Ondrej Vadovický, 13. Ján Mikuš, juniorky-ženy - 2. Anna Staroňová juniory-muži - 6. Ján Lupták

Anna Staroňová